

Upravništvo: Ljubljana, Pucničjeva ulica 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Ispravnost: Ljubljana, Pucničjeva ulica 5 — Telefon št. 31-23, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi: za Ljubljansko pokrajino pet pokrajinskih računov št. 17.749, za ostale kraje Italije Servizio Conti. Cor. Post. No 11-3118
IZKljučNO ZASTOPSTVO za oglaševanje in Kt.
Italije in inozemstva ima
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izšla vsak dan razen posebnih
Naročnina z mesečno iz 18,-
in inozemstvu vključno s poštnimi
troški Lr 36.50.
Uredništvo:
Ljubljana, Pucničjeva ulica št. 5. telefon
31-22, 31-23, 31-24.
Rokopisi se ne vračajo.
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pub-
blicità di provenienza italiana ed estera:
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Strenua difesa delle truppe dell'Asse in Tunisia

Vivace attività dell'aviazione dell'Asse: 21 velivoli nemici distrutti in combattimento — Altri due velivoli abbattuti

Il Quartiere Generale delle FF. AA. comunica in data di 30 aprile 1943-XXI il seguente bollettino di guerra No. 1070:

In Tunisia i reiterati tentativi avversari di forzare le nostre linee hanno urtato, anche durante la giornata di ieri, contro la strenua difesa delle truppe italiane e germaniche.

L'aviazione dell'Asse particolarmente attiva, attaccava ammassamenti di forze nemiche incendiando e danneggiando buon numero di automezzi.

17 apparecchi anglo-americani venivano abbattuti in combattimento; 10 da caccia-

tori germanici e 7 da una nostra formazione da caccia, comandata dal Capitano Pilota Politi Bruno da Milano; in aspri duelli ingaggiati con un gruppo di circa 60 velivoli inglesi, altri due aerei nemici, attaccati mentre decollavano, erano distrutti da un nostro cacciatore.

Nel corso di un'azione avversaria contro un convoglio navale due aeroplani nemici sono precipitati in mare, colpiti dalla reazione controaerea delle navi.

Quattro nostri velivoli non hanno fatto ritorno dalla loro missione di guerra negli ultimi due giorni.

Trdovraten odpor osnih čet v Tunisu

Zivahno delovanje osnega letalstva: 21 sovražnih letal uničenih v bojih — Dve nadaljnji letali sestreljeni

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je objavil 30. aprila naslednje 1070. vojno poročilo:

V Tunisu so ponovni sovražni poskusi, da bi prebili naše bojne črte, tudi večerjale natekli na trdovratno obrambo italijanskih in nemških čet.

Letalstvo Osi, ki je bilo posebno aktivno, je napadalo zbirališča sovražnih sil in pri tem zažgalo ali poškodovalo veliko število motoriziranih vozil.

V bojih je bilo sestreljenih 17 angleško-ameriških letal; 10 so jih sestrelili nemški lovci, 7 pa naša lovška skupina pod poveljstvom kapitana pilota Politja Bruna iz Milana. V ostrih dvo bojih s skupno kakih 60 angleških letal je naša lovška letala uničila dve nadaljnji sovražni letali, ki jih je napadalo, ko sta se spuščali k tlem.

Med sovražno akcijo proti našemu pomorskemu konvoju sta padli v morje dve

sovražni letali, ki jih je zadela protiletalska obramba ladje.

Štiri naša letala se s svojih bojnih poletov v zadnjih dveh dneh niso vrnila.

Angleži o junaški borbi italijanskih vojakov

Lizbona, 30. apr. Angleški dopisnik Russell, ki je pridržen britanski 8. armiji, poroča, da je poveljnik te armije izjavil, da noče metati svojega moštva v čelne napade velikega obsega v hribovitom ozemlju. Po izjavi poveljnika močna osna obramba spriti uničuje vse napadajoče čete. Dodal je, da Italijani po vsem videzu v Tunisu uporabljajo svoje najboljše čete, kajti samo tako se da pojasniti živili in skoraj neverjetni odpor italijanskih vojakov. General je pri tem tudi pripomnil, da črne čete ne prenehajo dobivati iz Italije, zlasti pa s Sicilije in Sardinije, dobave in oskrbo z vojnim blagom. (Piccolo.)

Nova imenovanja, odredjena od Duceja

Gianni Baccarini, podtajnik v ministrstvu za korporacije
Novi predsedniki konfederacij

Rim, 29. aprila s. Duce je odredil naslednja imenovanja:
nac. svet. Gianni Baccarini za državnega podtajnika v ministrstvu za korporacije;

prof. Giovanni Balella za predsednika fašistične konfederacije industrijevcev namesto senatorja Giuseppe Volpija di Misurata;

nac. svet. Luciano Gottardi za predsednika fašistične konfederacije industrijskih delavcev namesto nac. svet. Giuseppe Landija;

nac. svet. Alessandro Melchiorri za predsednika fašistične konfederacije trgovinskih delavcev namesto nac. svet. Pasquale Paladina;

nac. svet. Rocco Bonfatti za predsednika fašistične konfederacije delavcev kreditnih in zavarovalnih zavodov, namesto nac. svet. Ferraria;

nac. svet. Giuseppe Ferrario za generalnega direktorja fašističnega nacionalnega zavoda za socialno skrbstvo;

nac. svet. Rosario Massimino za generalnega tajnika splošnega sveta korporacij namesto Renata Marzola.

nac. svet. Mario Farnoni za podpredsednika korporacije za notranji promet namesto nac. svet. Maria Giovanninija;

nac. svet. Alberto Asquini za podpredsednika korporacije za tekoče kurivo in gorivo namesto nac. svet. Enza Casaninija;

nac. svet. Bruno Blagi za podpredsednika konfederacije tekstilnih proizvajalcev namesto nac. svet. Pia Teodoranija Fabbrija;

nac. svet. Bernardo Busetti-Bonsembiante za podpredsednika korporacije za gostinstvo namesto nac. svet. Alessandra Melchiorrija;

nac. svet. Giuseppe Gorla za predsednika generalnega podjetja za petrolej namesto nac. svet. Giuseppeja Cobolija Giglija;

nac. svet. Giuseppe Mastromattei za predsednika italijanskega premožnega podjetja namesto nac. svet. Giovannija Yacellija;

nac. svet. Giuseppe Landi za predsednika italijanskega podjetja za lignit (ALI) namesto Giuseppeja Mastromatteia.

Državni podtajnik Gianni Baccarini

Rim, 29. aprila. s. Gianni Baccarini, državni podtajnik v ministrstvu za korporacije, je vojni prostovoljec in pčabljencec, odlikovan s savojskim vojaškim redom in z dvema srebrnima kolajnama za vojaško hrabrost ter generalni konzul Milice in pehotni polkovnik. Ko se je vrnil iz vojne 1915-18, je bil med ustanovitelji akcijskega odbora pohablencev za notranji odpor legije pohablencev. Leta 1919 je vodil milanske pohablence in je bil prostovoljec v vojni za osvoboditev Imperija kot poveljnik bataljona Črnih srajc, sestavljenega iz invalidov po stvar Revolucije, arditov in vojnih pohablencev. Ta bataljon je bil odlikovan z zlato kolajno za vojaško hrabrost.

Od leta 1939 je Elks. Baccarini, predsednik narodne organizacije vojnih invalidov in zavodov, ki jih je ustanovil s sodelovanjem konfederacije industrijevcev in poljedelcev za prevzgojo in napotenje na delo mladotnikov. Bil je poslanec v 28. in 29. zakonodajni dobi. Nacionalni svetnik je postal v 30. zakonodajni dobi. Opravljal je delo v tujini neprekinjeno propagandno zlasti v tujini neprekinjeno propagandno delo. Je tajnik nacionalnega sindikata knjigovodij in član proračunske komisije Zbornice fašijev in korporacij.

Iz „Odredbenega lista“ PNF: Prisega najvišjih hierarhov Stranke

Rim, 29. aprila s. Odredbeni list PNF objavlja: Statutu PNF je dodan naslednji člen 12:

Tajnik Stranke, podtajniki, člani nacionalnega direktorija in zvezni tajniki bodo prisegli, ko se imenujejo, Duceju po temle obrazcu:

„Jaz, fašist, poklican od Duceja prisegam, da bom izpolnjeval njegove

Duce predseduje seji medministrskega odbora za avtarkijo

Rim, 29. aprila. s. Pod Ducejevim predsedstvom se je ob 17. uri sestel medministrski odbor za avtarkijo. Navzoči so bili tajnik PNF, minister za finance, minister za poljedelstvo in gozdove, minister za promet, minister za javna dela, minister za devize in valute in minister za vojno proizvodnjo, general Pazi za glavni stan, predsednik narodnega sveta za raziskave, guverner Banke d'Italia, tajnik vrhovne obrambne komisije, nac. svet. Augusto Venturi, tajnik medministrskega odbora za oskrbovanje, razdeljevanje in cene. Seja je bila zaključena ob 18.45 in se bo nadaljevala v soboto.

Čestitke Črni srajc odlikovanim polkom Poslanice tajnika Stranke

Rim, 29. aprila. s. Tajnik Stranke je poslal poveljnikom polkov, katerih zastave, so bile nedavno odlikovane z zlato kolajno za vojaško hrabrost, naslednje poslanice: »Poveljniku polka savojске konjenice. — Črne srajce Italije izražajo z mano žive čestitke neustrašnem polku savojске konjenice, ki je s črno premagal vse ovire in zaslužil najvišje hrabrostno odlikovanje. Z globokim občudovanjem sprejeto pozdravljajo padle v prepičanju, da bodo še naprej vodili silne eskadrona na poti zmage.«

»Poveljniku 6. polka bersaljerov. — Črne srajce Italije so ponosne na visoko odlikovanje za hrabrost, ki je bila podeljena zastavi slavnega 6. polka bersaljerov. Z najbolj živim občudovanjem izražajo pomen najtoplejše čestitke z gotovostjo v novo slavo.«

»Poveljniku polka sulicarjev iz Novare. — V imenu Črni srajc Italije izražam največje občudovanje hrabremu polku sulicarjev iz Novare za zlato kolajno, ki je pravično nagrada njegovo junastvo. Obračajoč pobozno misel slavnim padlim konjenikom, izražam prepričanje v še večjo slavo za neizbežno zmago.«

Albansko zastopstvo pri vladi v Rimu

Tirana, 29. apr. s. S sklepom ministrskega sveta je imenovan Elks. Ernest Colly, predsednik vrhovnega fašističnega korporacijskega sveta in Kr. zavoda za albanske studije za predsednika albanskega zastopstva pri Kr. vladi v Rimu. Nadalje sta bila imenovana za člana albanskega zastopstva Elks. Demetrio Percechi in dr. Demir Vili, član albanskega državnega sveta.

Dr. Göbbels o vojnem položaju

Berlin, 29. aprila. s. Nemški propagandni minister dr. Göbbels je v članku, objavljenem v tedniku »Das Reich«, postavil vprašanje »Kje smo?«, na katerega odgovarja, da so sile Osi na točki, za katero pred tremi leti ob pričetu vojne nihče ne bi mogel upati, da jo bodo kdaj dosegle, in da razpolagajo zaradi ugodnih osvojenih postojank z nad vse ugodno odskočno desko za nadaljnji pohod v bodočnost. V nasprotju s tem je Anglija, ki je v teh treh letih samo zbirala poraze, prispela na otroke, o katerih tudi najbolj pesimistični podanik angleškega kralja ne bi mogel misliti pred tremi leti, da bo dosežena. Najvažnejše pa je, da je vrednost angleških izgub absolutna, v kolikor vpliva na vojevanje, vrednost sporazilnih uspehov, katere je sovražnik dosegel, pa je relativna, ker je brez pomena za smotre vojevanja zaradi krajev, kjer so bili ti uspehi doseženi. Ta položaj obremenjujejo še posebni činitelji kakor n. pr. dejstvo, da stane letalska vojna sovražnika trikrat več, kakor Nemčijo podmorniška vojna. Škoda, ki jo povzroča podmorniška vojna, je mnogo večja kakor škoda po letalski vojni. Sredi spomladi 1. 1943., zaključuje minister dr. Göbbels, so narodi sil Osi bolj kakor kdaj odločeni, da dosežejo odločen uspeh, posluščajoč se izredno ugodnih okoliščin, ki so si jih zagotovili, in končno zmagajo ne meneč se za manevre sovražne nasprotne propagande in barbarske sisteme borbe, s katerimi upa nasprotnik spremeniti usoden potek te vojne.

Ribbentropov 50. rojstni dan

Berlin, 30. apr. s. Vsi nemški listi objavljajo danes velike slike zunanjega ministra v. Ribbentropa, ki je dopolnil danes 50. et. Listi poudarjajo, da je Joachim v. Ribbentrop eden izmed najbolj zvestih sodelavcev Hitlerja. V zvezi s tem opoznjuje njegovo sijajno kariero, njegove zasluge in mu izražajo svoje tople želje.

Novi hrvatski notranji minister

Zagreb, 30. apr. s. Poglavljen je imenoval pravosodnega ministra dr. Andrijo Artukovića za notranjega ministra.

Madžarsko-slovaška trgovinska pogodba

Budimpešta, 29. apr. s. Med Slovaško in Madžarsko je bila sklenjena trgovinska dodatna pogodba, ki dopolnjuje pogodbo od 13. marca. Šefi madžarske in slovaške delegacije so podpisali pogodbo, ki jo velja od 1. julija in obsega carinske olajšave in pravila za zaščito madžarskih vin. Madžarska zbornica je odobrila osnutek zakona o ratifikaciji madžarsko-slovaške konvencije.

ukaze in služil z vsemi svojimi silami, če je potrebno, s svojo krvjo, stvari fašistične Revolucije.«

Po svoji visoki in pomembni vrednosti bo ta obred posebna častna obveza, s katero bo pred Ducejem posvečena predanost stvari Revolucije do žrtvovanja krvi.

Sovjetski napadi ob Kubanu ponovno odbiti

67 sovjetskih letal sestreljenih — Na Atlantiku in v Sredozemlju potopljenih 10 sovražnikovih ladij s 53.000 tonami, 5 nadaljnjih torpediranih

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 30. apr. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje vojno poročilo:

Močne sovjetske sile so večerjale ponovno začele napadati vzhodno fronto Kubanskega mostišča. Kljub siloviti topniški pripravi in močni podpori oklopnih in letalskih sil sovražnik ni mogel nikjer pridobiti na ozemlju. V hudih obrambnih borbah, ki so jih uspešno podpirale letalske sile, so bile sovjetske čete krvavo zavrnjene, pri čemer so izgubile številne oklopne vozove. V letalskih bojih so nemški lovci v južnem odseku fronte sestrelili 67 sovjetskih letal.

Na zapadni tuniški fronti je bilo zavrnjenih več krajevnih sunkov sovražnika. Letalstvo je sestrelilo v Sredozemlju ob 5 lastnih izgubah 12 sovražnih letal.

V jutranjih urah 29. in 30. aprila so nemške pomorske oborožene sile za zaščito obale potopile pred nizozemsko obalo dva angleška brza čolna, poškodovala še enega težko in zažgala še četrti čoln.

Podmornice so potopile na severnem Atlantiku in Sredozemskem morju v močno zavarovanih konvojih 10 ladij s skupno 53.000 br. reg. tonami. Nadaljnji pet ladij, med njimi tudi ena 20.000 tonska tipa »Winchester Castle«, je bilo torpediranih. Ena podmornica je sestrelila tudi težak sovražni bombnik.

Pogreške sovjetske strategije

Berlin, 30. apr. s. Rusi so v petih mesecih svoje velike zimske ofenzive zagrešili veliko napako, ko so se po vsej sili hoteli zanašati samo na svoje ogromne rezerve ljudi in vojnih sredstev. Namesto da bi bili zbrali svoje čete na enem samem mestu, so prevzeti zaradi nekaterih majhnih uspehov razširili svojo ofenzivo na vse bojišče.

Pri tem so v glavnem prodirali v treh smerih: 1. na severu so hoteli osvoboditi Petrograd, da bi kasneje od tam prodirali proti Helsinkim in Rigu; 2. na srednjem bojišču so hoteli zavzeti Smolensk in Vitebsk, da bi nato prodirali proti Varšavi, kar naj bi prisililo k umiku vse levo krilo nemške vojske in bi imelo za posledico zopetno zavzetje vseh baltskih držav; 3. na jugu so hoteli pregaziti desno krilo nemške razsvitve, na katero so izvajali ogromen pritisk med Volgo in Dnjepr, da bi se tako zopet polastili Ukrajine in postali gospodarji Črnega morja.

Teh ciljev, o katerih zgovorno govorijo listine, ki so prišle v roke nemškemu vrhovnemu poveljstvu, pa boljševiki niso mogli doseči iz tehle glavnih razlogov: 1. zaradi pretirane istočasnosti napadalnih akcij na vsem bojišču, od severa do juga; 2. zaradi pretiranega zanašanja na svoje ogromne vojne možnosti, ne da bi bili mislili na trdne in močne rezerve, ki bi jih mogli vreči v borbo v primerem trenutku in na kraju, kjer bi se to pokazalo kot posebno umestno; 3. zaradi umne organizacije prožne nemške obrambe, ki ni vztrajala po vsej sili na bojnih črtah tam, kjer je imel sovražnik številčno premoč in bi mogel uspeti. Razen tega so Nemci trdovratno branili nekatere važne postojanke, proti katerim se je sovražnik zamaževal, ne da bi mogel doseči kak večji uspeh.

Iz vsega tega je razvidno, kakor poudarjajo v Berlinu, da so se Nemci sicer res umaknili z nekaterih področij zaradi velike premoči sovražnika, da so se pa umaknili povsem v redu tako da to odmaknjanje ni nikoli najmanj vplivalo na trdnost zaledja, na premikanje rezerv in na možnosti učinkovite obrambe na novih črtah. S svojo bistroumno taktiko so Nemci razen tega obdržali Ukrajino bojišče ob Doncu, kubansko mostišče za Novorosijskom, Orel in bojišče pri Volhovu, na katere se sedaj v glavnem oslania nemška obramba in kjer so Nemci dosegli pomembne uspehe v tem delu.

Tako nam sedanjji potek nemške obrambne črte kaže ne le popolno strnjeno, ki se je v obnemu množičnemu sovjetskemu napadu ni posrečilo prebiti, temveč omogoča tudi razvoj vseh nadaljnjih akcij, ki seveda ne bodo samo obrambne. Trenutno sicer razvoj velikih operacij ni na nobeni strani mogoč, to pa zaradi odjuge in deževja. Toda tudi v tem pogledu bo kmalu nastopila sprememba. (Stampa Sera.)

Izjalovljeni sovjetski napadi

Berlin, 29. apr. s. V dopolnilo današnjega nemškega vojnega poročila se doznava, da iz pčoblaščenega vira naslednje podrobnosti:

Na vsej vzhodni fronti so bile samo borbe krajevne važnosti. Na področju kubanskega mostišča so boljševiki nadaljevali napade, uporabljajoč samo oddelke v moči ene stotnije. Vsi napadi kakor tudi vsi poskusi prekracevanja Kubanu so ostali brez uspeha. Med temi akcijami je sovražnik imel hude izgube.

Ofenzivne sunkne krajevnega pomena so boljševiki izvedli tudi severozapadno od Belgoroda, v odseku Volhova in pri Petrogradu. Vse te akcije z značajem izvidniških sunkov so se izjalovile, nemške napadale čete pa so prebile na več točkah fronte in zlasti sovražne jarke v odseku Miusa. V zrak je bilo poginilo mnogo kazemati in utrjenih postojank sovražnika. Nemško težko topništvo je obstrlevalo objekte vojaške važnosti pri Petrogradu in zlasti neko tovarno za letala.

Delež nemškega letalstva v bojih ob Kubanu

Berlin, 29. apr. s. Nemško letalstvo je osredotočilo svoje napore dne 28. aprila proti oskrbovalnim potem in ofenzivnim napravam so

vražnika pri Krimski. Nemško izvidništvo je sporočilo, da boljševiki naglo prevažajo, posluščajo se železniške proge, ki gre od Krasnodara proti zapadu, čete in vojne potrebščine proti fronti. Da bi ovirali oskrbovanje in obenem podpirali nemško pehoto, ki je v hudih ofenzivnih borbah, so skupine bojnih letal in bombnikov strmoglavceve napadale ves dan sovražne transporte čet in vojnih potrebščin. Njih akcija je bila od prvega trenutka izredno učinkovita, kajti ogromne količine vojnih potrebščin in ljudi, osredotočenih na tesnem prostoru, so nudile izredno ugodne cilje. Čim bolj so si eskadre sledile, tem bolj presenetljiv je bil pogled na uničene vagona, ki so bili samo še kup kadečih se ruševin, na uničene tanke in razpršene oddelke, ki so zamaževali utrujeni peklenkemu ognju nemških bomb in letalskega orožja. Nekatje strmoglavcev je nato popolnoma uničilo z bombami vseh kalibrov več kilometrov dolg obsek železniške proge, ki gre vzhodno od Krimske. Na več točkah je bila proga raztrgana in globoka žrela so nastala ob važnih prometnih poteh, katerih zaradi ogromnega razdejavanja dolgo ne bo mogoče uporabljati.

V letalskih borbah s sovjetskimi lovci, ki naj bi ovirali akcijo naših letal, so eskadre nemških lovcev sestrelile brez svojih izgub 41 sovražnih letal. Akcija nemškega letalstva je potekla z uspehom tudi za hrbot prvih boljševiških črt proti prometnim zvezam, premikanim središčem ter oskrbovanju in kolonam sovražnika.

Velik uspeh nemških tankov „Tiger“

Berlin, 29. apr. s. Iz pčoblaščenega vira se doznava, da je nemška oklopna skupina tankov tipa »Tiger« uničila v treh mesecih in pol 163 sovjetskih tankov. Ta skupina, ki operira ob Nevi na področju južno od Petrograda in južno od Ladokskega jezera, je uničila tudi številne težke topove in sovražne utrdbe.

S finskega bojišča

Helsinki, 29. apr. s. Finski glavni stan objavlja:

V zadnjih 24 urah je bilo na Karelijski ožini običajno udeleževanje izvidnic na obeh straneh. Na Aunuški fronti izredno živahno medsebojno obstreljevanje. Finske čete so odbile 6 poskusov napredovanja sovjetskih oddelkov. V srednjem odseku te fronte je finska napadala patrula uničila 2 sovražni utrčbi s posadkami. Na fronti vzhodne Karelije je sovjetski oddelek pri Belem morju ob podpori topništva napadel finske postojanke, odkoder je bil odbit in je utrpel krvave izgube. Severno odot sta bila odbita dva nadaljnja sovjetska napada. Pri Uhtuji je bil pregnan sovjetski oddelek, ki je skušal vdreti v finsko postojanko.

30 angleških letal sestreljenih

Berlin, 29. apr. s. Število angleških letal, ki so bila zrušena preteklo noč, se je povečalo, kakor se doznava iz pčoblaščenega vira od 18 na 23. Angleži so izgubili v 24 urah s 4 letali, ki so bila sestreljena med pčnevznimi napadi na zasedeno ozemlje na zapadu, in 3 letali, ki so bila sestreljena nad Rokavskim prelivom, skupno 30 letal.

Berlin, 29. apr. s. Zastopnik propagandnega ministrstva je označil danes za zelo zanimive trditve lista »Yorkshire Post« in nekaterih drugih angleških listov glede budnih izgub angleškega letalstva med nočnimi letalskimi napadi na Nemčijo in zasedeno ozemlja. Gctovo je, je izjavil, da je odstotek izgub zelo velik in da je pisanje angleških listov, ki pravijo, da teh izgub ni mogoče več prenašati, zelo značilno.

Naraščajoča podmorniška nevarnost

Buenos Aires, 29. apr. s. Šef glavnega stana ameriške mornarice admiral King je zatrdil zelo optimistično, da bo podmorniška nevarnost v prihodnjih mesecih likvidirana. Tega optimizma ne deli z njim ameriški tisk, ki trnizira fantastično izjavo, ki je tem bolj smešna, čim višji je položaj admiralja Kinga. Revija »Times« napoveduje v splošnem poslabšanje položaja na morju in objavlja obvestila angleške mornariške komisije v Ameriki, ki podčrtavajo presežek izgub nad novimi gradnjami. Čeprav bi nove gradnje prekositile število pčtopljenih ladij, bi ne mogli smatrati podmorniške nevarnosti Nemcev za odstranjenjo. Revija omenja, da je nad vse važno, da se pobija ta nevarnost, ki bo v prihodnjih polnih mesecih postala še strašnejša.

Pozno spoznanje

Buenos Aires, 28. apr. s. Na letnem zasodanju ameriških trgovinskih zbormic v New Yorku je govoril predsednik Eric Johnston in izjavil, da je stari kapitalizem za vedno umrl. Kapitalizem svobodne poti, ki je uspeval na nizkih plačah in največjih dobičkih ob najmanjših stroških in ki zavrača kolektivne pogodbe, spada že v preteklost.

Japonski bombniki napadi ameriško letališče

Sanghaj, 29. aprila s. Poročilo iz Čungkinga javlja, da je 18 japonskih bombnikov, ki so prišli ob spremstvu lovcev iz Birme, napadalo Jumanu na kitajskem odseku birmske ceste letališče, katerega so zgradili Američani.

Prvega je, obnovite naročnino!

Vojna v Sredozemlju

Anglosaške izgube v Sredozemskem morju znašajo povprečno vsak dan po 1 potopljeno in 1 poškodovano ladjo

Po invaziji v francosko Severno Afriko in postopnem zasedanju Tripolitanijske se je znatno povečal sovražni pomorski promet v obeh smereh, od vzhoda in zapada, v katerih se vrši oskrba čet, ki operirajo sedaj na področju okrog srednjega Sredozemlja. Seveda skuša sovražnik ti dve smeri spremeniti v eno samo, nepretrgano zvezo. Zaradi italijansko-nemškega prednostja v Tunisu pa je ta težnja le še pobožna želja, čeprav je jasno, da bo nasprotnik storil vse, da si zagotovi to pot in da odstrani oviro, ki mu jo zastavlja, bodisi neposredno, bodisi z napadi na pomorske in letalske zveze z Italijo, ki to oviro vzdržujejo.

Vse poti pomorske zveze se nujno opirajo na svojem začetku in koncu na kopne postojanke, kakor se na primer angleška obalna plova na tem morju oslanja na Gibraltar, Oran, Alžir, Bono, Tripolis, Bengasi, Tobruk in Aleksandrijo, italijanska pa na pristaniška matičnega ozemlja in ona v Tunisu. Zato je povsem razumljivo, ako je razvoj sredozemske pomorske vojne tesno povezan z razvojem kopnih operacij, ki spet zahtevajo od morja ono nujno prispevanje v ljudih in gradivih, ki je potrebno za nadaljevanje bojev. Če pa smatramo morje in zrak nad njim kot središča oskrbovalnih poti za boreče se vojske, moramo na drugi strani tudi upoštevati, da morajo biti temeljni pogoji stalnosti in zadostnosti prevoznih učinkovitosti navzlic stalni izpostavljenosti sovražnim napadom. Ne gre torej pri tem za navadna oskrbovalna pota, temveč za pota prerivanja in prodiranja skozi neprestano aktivne ovire.

Ta zaščiti in napadali značaj plovbe, ki se v Sredozemlju zaradi majhnega prostora pojavlja pri vsaki pomorski misli, značilno označuje to spopadno pomorsko vojno, v kateri seveda ni mogoče uporabljati večjih ladij, ki predstavljajo težko brodovje, ker bi takšne ladje — glede na njih omejeno število — ne mogle biti vselej in povsod navzoče, kjer koli bi bilo potrebno. Jasno pa je, da imajo te večje ladje naloženo, da podpro vse manjše ladje, kakor pač to zahtevajo posebne okoliščine.

V zadnjih mesecih, zlasti od začetka letošnjega leta dalje, imamo v Sredozemlju opravka le s spopadno vojno. Ni lahko oceniti to metodo pomorske borbe, ako pri tem upoštevamo samo posamezne dogodke. K razmahu te borbe prispevajo svoj delež torpedovke, ladje v spremstvu ladje za zasledovanje podmornic, ladje za polaganje in odstranjevanje min, podmorniške ladje in letalsko orožje vseh vrst. Na desetine

teh edinic je stalno na morju ali v zraku, kjer brez prestanka spleta mrežo, ki naj zavre sovražno delovanje in zaščiti lastno. Večkrat se tej ali oni strani posreči premagati vse ovire, večkrat pa tudi ne, in tedaj se navadno vname manjši spopad, ki odloči.

Pri takšnem spopadu, ki je vselej bliskovit, se vedno potopi ali poškoduje kaka ladja ali sestrelj kako letalo, toda sile, ki se v takšnih primerih merijo, se navadno ne razlikujejo mnogo med seboj, niti po številu, in napadajoče ladje morajo celo čisto nadomestiti svojo podrejenost z zasledo ali presenečenjem, tako da lahko izkoristijo uspeh le deloma. Zato lahko rečemo, da razen v primerih, ko gre za spopade med posameznimi edinicami, kakor na primer v lovu na podmornice, del formacij, ki je podvržen napadu, skoro vselej, čeprav otkrjen, doseže svoj cilj. To se dogaja na primer zlasti pri konvojih spremljanih parnikov, ki sicer vselej puste na svoji poti nekaj ostankov ladij, ki pa z delom svojih edinic vselej dosežejo v pristanišča, kamor so namenjeni.

Ako pa se za daljšo dobo napravi vsota vseh izgub, se tudi iz teh manjših spopadov in prask dobe številke, ki so neprimerno višje od onih, ki bi jih mogla dati velika pomorska bitka. Tako nam na primer statistika angleško-ameriških izgub v prvih mesecih letošnjega leta kaže naslednje podatke:

ladje:	potopljene:	poškodovane:
križarke	2	3
rušilci	9	11
manjše ladje	2	2
podmornice	20	1
trgovske ladje	85	93
skupaj	118	110

Po teh podatkih pridemo do zaključka, da je dnevno po ena ladja potopljena in po ena poškodovana. Ako pregledamo dnevna poročila glavnega stana Oboroženih sil, naletimo v njih sproti na kratke opise posameznih bitk, ki se neprestano ponavljajo. Naj za primer navedemo drzni protinapad dveh naših torpedovk v spremstvu nekega našega konvoja na dva sovražna rušilca, ki sta prav gotovo prežala na plen, kakor je to prav poročalo št. 1058. Naši edinci sta prestregli sovražni napad in rešili konvoj pred uničenjem, pri tem pa potopili eno izmed nestetih podrobnih bitk, ki se je zaključila z zmago. (Il Popolo d'Italia.)

Začasna vojna doklada za železničarje

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je glede na svoje navedbe z dne 5. julija 1941-XIX št. 60, z dne 25. januarja 1942-XX št. 9, z dne 26. maja 1942-XX št. 100 in z dne 31. avgusta 1942-XX št. 171 o določitvi začasne vojne doklade in

glede na svojo odločbo z dne 15. septembra 1942-XX št. 90, obsegačo izvršila navodila zanje odločil:

Čl. 1. Odobrujejo se razpredelnice o najvišjih zneskih čistih mesečnih prejemkov železniškega osebja prejšnje vladavine, podrejenega Delegaciji vzhodnih železnic in službovalca v Ljubljanski pokrajini, zaradi vzporedbe s sedanji prejemki razvrščenega italijanskega železniškega osebja po drugem odstavku člena 1. navedbe z dne 31. avgusta 1942-XX št. 171 o določitvi začasne vojne doklade osebju prejšnje vladavine.

Čl. 2. Celotni čisti mesečni zneski, obsegaajoči plačo, položajno doklado in osebno draginsko doklado, redno in izredno, na dan 11. aprila 1941-XIX, s povzkom 30% od 1. julija 1941-XIX in 43% od 1. decembra 1941-XX, vstevši morebitne čiste periodne poviske (neizplačane), priznane od 11. aprila 1941-XIX do 31. avgusta 1942-XX, ne smejo presegati zneskov, ki so navedeni v primerjalnih razpredelnicah iz prednjega člena 1. za ustrezne stopnje italijanskega železniškega osebja.

Čl. 3. Zvaničniki obdržijo prejemke, ki so jih imeli na dan 11. aprila 1941. Začasna vojna doklada se priznava v skupni višini 30% na temeljne prejemke od 1. julija do 30. novembra 1941 in 43% skupaj od 1. decembra 1941 dalje.

Čl. 4. Da bi se dosegle vsote po primerjalnih razpredelnicah iz člena 1. ni dopustno priznavati večje zvišanje ko 30% oziroma 43%.

Čl. 5. Skladno s členom 3. navedbe z dne 31. avgusta 1942-XX št. 171 so od dne 1. septembra 1942 dalje ustavljena vsa napredovanja in priznanja periodnih poviskov. Periodni poviski in poviski zaradi morebitnih napredovanj, priznani od 11. aprila 1941 do vstetega 31. avgusta 1942, se vstevijo v začasno vojno doklado iz členov 1. in 2. navedbe z dne 31. avgusta 1942-XX št. 171, ostanje pa upoštevati pri odmeri pokojnine.

Čl. 6. Povisjanje rodinskih draginskih doklad (rednih in izrednih), doklade eksekutivnega železniškega osebja in kakršnih koli drugih prejemkov ni dopustno. Zato se morajo izplačevati ti prejemki v izmeri, kakršni so bili na dan 11. aprila 1941 in se menjajo samo s spremembo službenega kraja ali s spremembo v rodini.

Čl. 7. Če bi bili zneski, ki gredo na podstavi vzporedbe iz člena 1., nižji kakor skupni znesek poviskov, priznanih z navedbama z dne 5. julija 1941-XIX št. 60 in z dne 25. januarja 1942-XX št. 9 obdržijo službenec razliko kot »doklado ad personam«, ki je vstevna ob morebitnih nadaljnjih poviskih. V smislu navedbe z dne 26. maja 1942-XX št. 100 morada preveč izplačane vsote se morajo povrniti v celoti. Povračilo pa se izvrši v mesečnih obrokih po največ 30 lir.

Čl. 8. Začasna vojna doklada in morebitna doklada ad personam po členih 3 in 7. ne gresta osebju za njegove odsotnosti od službe, razen če je odsotno zaradi rednega dopusta, boleznih do največ 30 dni ali zaradi nezgode

v službi. Ti dokladi se tudi ne vračunata pri določitvi pogrebne in podpore, ki gre po § 103. zakona o državnem prometnem osebju rodinskim članom pokojnega uslužbenca. Iz takega naslova morada preveč izplačanih zneskov pa ne bo treba vračati.

Ljubljana, 21. aprila 1943-XXI.

Visoki komisar Emilio Grazioli.

★

Primerjalna razpredelnica glede prejemkov po stanju dne 11. aprila 1941-XIX.

V razpredelnici pomenijo prve tri številke položajno skupino, stopnjo in periodni povisek po bivših jugoslovenskih predpisih, naslednji dve številki ustrezajoči italijanski čin in stopnjo, in končno čisti mesečni znesek, do katerega lahko sega zvišanje.

URADI			
Uradniki			
III-1-0	III-2	2.367	
III-2-0	III-0	2.153	
IV-1-3	IV-2	1.982	
IV-1-2	IV-2	1.982	
IV-1-1	IV-2	1.982	
IV-2-3	IV-2	1.982	
IV-2-2	IV-1	1.906	
IV-2-1	IV	1.831	
IV-2-0	IV	1.831	
V-3	V-2	1.767	
V-2	V-1	1.737	
V-1	V	1.704	
V-0	V	1.704	
VI-3	VI-2	1.542	
VI-2	VI-1	1.497	
VI-1	VI	1.443	
VI-0	VI	1.443	
VII-4	VII-2	1.385	
VII-3	VII-1	1.339	
VII-2	VII-1	1.339	
VII-1	VIII-3	1.293	
VII-0	VIII-2	1.225	
VIII-3	X-4	1.108	
VIII-2	X-4	1.108	
VIII-1	X-3	1.040	
VIII-0	X-2	994	
IX-3	X-2	994	
IX-2	X-2	994	
IX-1	X-1	949	
IX-0	X	887	
X-2	XI-2	794	
X-1	XI-1	771	
X-0	XI	748	

POSTAJNA SLUŽBA			
Uradniki			
V-3	VI-4	1.656	
V-2	VI-3	1.610	
V-1	VI-2	1.565	
V-0	VI-1	1.519	
VI-3	VII-3	1.453	
VI-2	VII-2	1.407	
VI-1	VII-1	1.384	
VI-0	VII-1	1.361	
VII-4	VIII-4	1.339	
VII-3	VIII-3	1.293	
VII-2	VIII-2	1.240	
VII-1	VIII-1	1.217	
VII-0	VIII-0	1.194	

Zvaničniki			
I. in II. kategorije			
Služitelji			
I-3	XIV-3	717	
I-2	XIV-2	701	
I-1	XIV-1	686	
I-0	XIV	669	
II-3	XV-3	693	
II-2	XV-2	677	
II-1	XV-1	660	
II-0	XV	635	

Ducejeva nagrada za rojstvo dvojčkov

Visoki komisar je iz Ducejevega sklada podelil zakoncem Kastelcu Francu in Angeli v Klečetu ob priliki rojstva dvojčkov nagrado v znesku 600 lir.

VIII-3	IX-3	1.194
VIII-2	IX-2	1.149
VIII-1	IX-1	1.118
VIII-0	IX	1.096
IX-3	X-3	1.017
IX-2	X-2	971
IX-1	X-1	948
IX-0	X	926
X-2	XI-2	817
X-1	XI-1	794
X-0	XI	763

Zvaničniki			
I. in II. kategorije			
Služitelji			
I-3	XIV-3	701	
I-2	XIV-2	686	
I-1	XIV-1	669	
I-0	XIV	644	
II-3	XV-3	677	
II-2	XV-2	660	
II-1	XV-1	635	
II-0	XV	609	

VOZNA SLUŽBA			
Uradniki			
VII-4	VIII-4	1.196	
VII-3	VIII-3	1.181	
VII-2	VIII-2	1.158	
VII-1	VIII-1	1.136	
VII-0	VIII	1.106	
VIII-3	IX-3	1.083	
VIII-2	IX-2	1.061	
VIII-1	IX-1	1.039	
VIII-0	IX	1.016	
IX-3	X-3	1.028	
IX-2	X-2	1.005	
IX-1	X-1	983	
IX-0	X	960	
X-2	XI-2	785	
X-1	XI-1	762	
X-0	XI	732	

Zvaničniki			
I. in II. kategorije			
Služitelji			
I-3	XIV-3	708	
I-2	XIV-2	693	
I-1	XIV-1	678	
I-0	XIV-0	661	
II-3	XV-3	677	
II-2	XV-2	660	
II-1	XV-1	635	
II-0	XV	609	

VLEČNA SLUŽBA			
Uradniki			
VII-4	VIII-4	1.390	
VII-3	VIII-3	1.345	
VII-2	VIII-2	1.300	
VII-1	VIII-1	1.278	
VII-0	VIII-0	1.248	
VIII-3	IX-3	1.255	
VIII-2	IX-2	1.225	
VIII-1	IX-1	1.203	
VIII-0	IX-0	1.180	
IX-3	X-3	1.027	
IX-2	X-2	1.005	
IX-1	X-1	982	
IX-0	X-0	960	
X-2	XI-2	926	
X-1	XI-1	904	
X-0	XI-0	874	

Zvaničniki			
I. in II. kategorije			
Služitelji			
I-3	XIV-3	709	
I-2	XIV-2	694	
I-1	XIV-1	679	
I-0	XIV-0	662	
II-3	XV-3	677	
II-2	XV-2	660	
II-1	XV-1	635	
II-0	XV-0	609	

PROGOVNA SLUŽBA			
Uradniki			
VII-4	VIII-4	1.339	
VII-3	VIII-3	1.293	
VII-2	VIII-2	1.240	
VII-1	VIII-1	1.217	
VII-0	VIII-0	1.194	
VIII-3	IX-3	1.194	
VIII-2	IX-2	1.149	
VIII-1	IX-1	1.118	
VIII-0	IX-0	1.096	
IX-3	X-3	926	
IX-2	X-2	896	
IX-1	X-1	873	
IX-0	X-0	850	
X-2	XI-2	817	
X-1	XI-1	794	
X-0	XI-0	764	

Zvaničniki			
I. in II. kategorije			
Služitelji			
I-3	XV-6	731	
I-2	XV-6	731	
I-1	XV-5	708	
I-0	XV-4	693	
II-3	XV-3	677	
II-2	XV-2	660	
II-1	XV-1	635	
II-0	XV-0	609	

DELAVNIŠKA SLUŽBA			
Uradniki			
VII-4	VIII-4	1.360	
VII-3	VIII-3	1.314	
VII-2	VIII-2	1.269	
VII-1	VIII-1	1.238	
VII-0	VIII-0	1.215	
VIII-3	IX-3	1.216	
VIII-2	IX-2	1.193	
VIII-1	IX-1	1.170	
VIII-0	IX	1.140	
IX-3	X-3	1.015	
IX-2	X-2	991	
IX-1	X-1	969	
IX-0	X	938	
X-2	XI-2	936	
X-1	XI-1	913	
X-0	XI	883	

Zvaničniki			
I. in II. kategorije			
Služitelji			
I-3	XIV-3	716	
I-2	XIV-2	700	
I-1	XIV-1	685	
I-0	XIV	668	
II-3	XV-3	676	
II-2	XV-2	659	
II-1	XV-1	634	
II-0	XV	608	

Poljski poslanik odpotoval iz Moskve

Rusko-poljski spor se zdi nerešljiv

Stockholm, 29. apr. s. Veleposlanik poljske begunske vlade v Sovjetski zvezi Rommer je zapustil z

Kronika

* Razpored za proslavo 9. maja. Vojno ministrstvo v Rimu je izdalo natančen razpored za letošnji proslavo 9. maja, ki se v Italiji slavi kot dan Vojske in obeltnice ustanovitve Imperija.

* Odlikovanje generala Barbasettija. S kraljevim dekretom je bil na predlog Duca odlikovan s Savojskim redom general armadnega zbora grof Curio Barbasetti. General Barbasetti, ki je rojen v Orsare pri Pugalji, se je že v decembru leta 1915 boril na bojišču pri Podgori in Pevni, kjer je dosegel čin podpolkovnika. Leta 1936. je bil povišan v brigadnega generala, v začetku sedanje vojne pa je prevzel poveljstvo divizije »Superba« na zapadnem bojišču. Spomladi 1942 je odpotoval na libijsko bojišče, kjer je napredoval v čin generala armadnega zbora. S svojim junaštvom pri Tobruku dne 13. in 14. septembra lanskega leta si je general Barbasetti pridobil toliko zaslug, da je bil zaradi njih odlikovan s Savojskim redom.

* Madžarski obisk v sedežu rimskega GUFa. Dr. Moricz Tesco, predsednik madžarskega zbora za zunanje zadeve, je te dni obiskal v spremstvu načelnika madžarskega kulturnega urada v Rimu dr. Tassya sedež rimskega GUFa, kjer so mu bili predstavljeni madžarski dijaki, ki študirajo v Rimu. Dr. Moricz je imel na dijakih pogovor, v katerem je najprej izrazil svoje zadovoljstvo, da je mogel obiskati Italijo, nato pa je izrazil svoje najvišje občudovanje za organizacijo GUFa, ki združuje vseučiliško mladino na italijanskem ozemlju.

* Smrt barona Langa. V Budimpešti je umrl v 67. letu svoje dobe baron Baldasar Lang, bivši feldmaršal avstroogrske vojske. Bil je predsednik madžarske sekcije medparlamentarne unije ter je opravljal tudi posle predsednika madžarske parlamentarne komisije za zunanje zadeve.

* Stenografija je potrebna vsakomur! Novi polletni tečaj se prične 4. maja. Oddelek za začetnike in posebni nadaljevalni tečaj (debatna in parlamentarna stenografija). Porabite svoj prosti čas, da se priučite spretnosti, trajne koristi. Posebni tečaj tudi za strojepisje. Strojepisje in stenografija sta najvažnejša praktična predmeta, potrebna v vsakem poklicu. Zahtevajte prospekt: Trgovsko učilišče »Christoforov učni zavod«. Domobranska 15.

GLEDALIŠČE

DRAMA

Sobota, 1. maja, ob 18.30: V času obiskanja. Izven. Zaključna predstava za šolsko mladino.

Nedelja, 2. maja, ob 15: V času obiskanja. Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol. Ob 17.30: Jesen. Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol.

Premiera D'Annunzijske pastirske tragedije »Jorijeva hči«. Vsebinska je tridesetletna drama, katere dejanje se godi v Abruzzu, ima za snov konflikt med ljubeznijo in ljudskimi tradicijami, katerih žrtev postane vojna mladih ljudi. Delo je zredil Milan Skrbinec, prevod je dr. Gradnika. Premiera bo v drugem majskem tednu.

OPERA

Sobota, 1. maja, ob 18: Trubadur. Izven. Gostovanje tenorista Josipa Gostića, člana zagrebške Opere. Cene od 20 lir navzdol.

Nedelja, 2. maja, ob 10.30: Sirota Marko. (Obuti maček). Zaključna predstava za Gili. — ob 16: Janko in Metka. Izven. Cene od 28 lir navzdol.

Zadnje gostovanje tenorista J. Gostića. Danes se bo poslovil naš odlični gost v partiji Manrica v Verdijski operi »Trubadur«. Njegovo vsakokratno gostovanje je pri nas praznik pevske in igralske kulture in zapušča vselej globok vtis. Manrico je partija, ki jo poje pri tem gostovanju prvič pri nas. Z njo bo obogatila obilnost za novo veliko doživljajo. Poleg Gostića bomo slišali pri tej predstavi prvič kot Azuceno Elzo Karlovčev. Sopransko partijo Leonora bo pela Heybalova, profa Lino — Janko, Ferranda — Lupaš, Ines — Barbičeva, Ruiza — Kristančič. Dirigent: A. Neffat, režija in scena: C. Debevec, zborovodja R. Simonić.

sneg in nežna ploskev puste zemlje enolična in nevesela, tako rekoč brezbarvna. Poglejte te slovenske snegove, polne od tencev in nekega globljega življenja, pa utegnete odkriti, da je zunaj v naravi vse, vse lepo in da bo pravo umetniško oko o prizadevanju založništva in uredništva (Pavla Tjani), da s poudarkom tradicionalnih in kulturnih, zlasti se umetniških vrednot in značilnosti prikaže svet sedanosti in preteklosti naroda, ki tvori Neodvisno Državo Hrvatsko. Časopis tiska »Tipografija«, nedvomno najbolj zmogljivo tiskarsko podjetje v tej državi saj je že z nekaterimi prejšnjimi tiskami pokazalo da je v grafično-tiskarski umetnosti na veliki višini. »Croatia« objavlja članke in verz v italijanskem, nemškem in francoskem jeziku in je obilno ilustrirana, delno tudi z večbarvnimi reprodukcijami na posebnih prilozhah. Če upoštevamo razmere in potrebe vojnega časa ter se oziroma predvsem na kulturno vsebino teh petih zvezkov, moramo priznati, da je »Croatia« kulturno-propagandni časopis nesporne kvalitete. V njem najde mozemski bralec obilo zanimivega gradiva o hrvatski državi, o bitju in žitju njenega ljudstva, predvsem pa donoskov iz hrvatskega duhovnega življenja. Med prevodi iz hrvatske poezije, pripovedne proze in eseja omenjamo predvsem italijanski prepev Nazorovega »Medvedja Brundca« (L'orso Brundo), ki je medtem izšel v celoti in v knjižni izdaji, nemški prevod Budakove novele, francoski prevod Gjaškega proze »Božična noč«, dalje primere Vidričeve in Domaničeve poezije v nemškem prevodu nedavno umrle Marte Svirglje, Matoseve eseje o Zagrebu, Salvinijske prevode iz spisov Slavka Kolarija, francoski prevod pravilnice Ivane Brlić-Mazaričeve itd. Izmed ostalih važnejših prispevkov naj opazimo na Ljubo Babića italijanski pregled hrvatske umetnosti, pisatelja Milana Begovića v nemščini spisane »Spomine na Hamburg«, Ljubomira Marakovića nemški esej o pesniku D. M. Domjanoviću, pa na študijo o umetnosti Dinka Simoničevića.

Posebno lep je peti zvezek »Croatie«, posvečen v glavnem Zagrebu. Medtem ko najdiš v drugih zvezkih reprodukcije znamenitih del

Revija »Croatia«

Oktober 1. 1941 je začela izhajati reprezentativna, nemozemstvo namenjena revija »Croatia« (Hrvatski bibliografski zavod, Zagreb). Njenih pet zvezkov, ki leže pred nami, pričue o prizadevanju založništva in uredništva (Pavla Tjani), da s poudarkom tradicionalnih in kulturnih, zlasti se umetniških vrednot in značilnosti prikaže svet sedanosti in preteklosti naroda, ki tvori Neodvisno Državo Hrvatsko. Časopis tiska »Tipografija«, nedvomno najbolj zmogljivo tiskarsko podjetje v tej državi saj je že z nekaterimi prejšnjimi tiskami pokazalo da je v grafično-tiskarski umetnosti na veliki višini. »Croatia« objavlja članke in verz v italijanskem, nemškem in francoskem jeziku in je obilno ilustrirana, delno tudi z večbarvnimi reprodukcijami na posebnih prilozhah. Če upoštevamo razmere in potrebe vojnega časa ter se oziroma predvsem na kulturno vsebino teh petih zvezkov, moramo priznati, da je »Croatia« kulturno-propagandni časopis nesporne kvalitete. V njem najde mozemski bralec obilo zanimivega gradiva o hrvatski državi, o bitju in žitju njenega ljudstva, predvsem pa donoskov iz hrvatskega duhovnega življenja. Med prevodi iz hrvatske poezije, pripovedne proze in eseja omenjamo predvsem italijanski prepev Nazorovega »Medvedja Brundca« (L'orso Brundo), ki je medtem izšel v celoti in v knjižni izdaji, nemški prevod Budakove novele, francoski prevod Gjaškega proze »Božična noč«, dalje primere Vidričeve in Domaničeve poezije v nemškem prevodu nedavno umrle Marte Svirglje, Matoseve eseje o Zagrebu, Salvinijske prevode iz spisov Slavka Kolarija, francoski prevod pravilnice Ivane Brlić-Mazaričeve itd. Izmed ostalih važnejših prispevkov naj opazimo na Ljubo Babića italijanski pregled hrvatske umetnosti, pisatelja Milana Begovića v nemščini spisane »Spomine na Hamburg«, Ljubomira Marakovića nemški esej o pesniku D. M. Domjanoviću, pa na študijo o umetnosti Dinka Simoničevića.

Posebno lep je peti zvezek »Croatie«, posvečen v glavnem Zagrebu. Medtem ko najdiš v drugih zvezkih reprodukcije znamenitih del

IZ LJUBLJANE

Prodaja mesa na odrezek »C«

Pokrajinski Prehranjevalni zavod sporoča, da bodo v soboto 1. maja t. l. potrošniki lahko dobili pri svojih običajnih mesarjih proti odvzemu odrezka »C« navadnih živalskih nakaznic, izdanih od Mestnega poglavarstva v Ljubljani:

70 gr svežega govejega mesa in 30 gr prekajenega govejega mesa. Cena prekajenemu mesu bo Lir 25.— za kg.

Zavodi, ki prejemajo racionirana živila na posebno nakazila, morajo mesarjem predložiti potrdilo Mestnega preskrbovalnega urada.

u— Novi grobovi. V častiljivi starosti 92 let je došla p. g. Cecilija Wintrova, Blago pokojnice so spremili k večnemu počitku v četrtke popoldne k Sv. Križu. — Za vedno je zapustil svoje upokojene državne železnice in vedetni potnik tvrde Vok g. Franjo Gompi. Za njim žalujejo soproga, sin, hčerka in drugo sorodstvo. Pogreb blagoga rajnega bo v soboto ob pol 16. iz kaple sv. Jakoba na žalah na pokopališče k Sv. Križu. — Umrla je posestnica v 8. buri pri Mariboru g. Marija Hladetova. Zaprta sina dr. Mihaela in drugo sorodstvo. Blago ženo so pokopali 26. aprila na demateh pokopališču. — Pokojnim naj bo ohranjen blag spomin, njihovim svojcem pa izrekamo naše iskreno sožalje!

u— Vreme po naročilu. Letos imamo vreme takšno, kakor si ga pač želimo. Ko smo že naveličani sonca in kadar vrtnarji in kmetje že prepuhajo tamnajo, da bo suša uničila pridelek, tedaj samo malo pogodimo in naslednji dan že blagodejno rsi z neba. Ker pa mokrata razen posevkom na polju nikomur ne dobi, zlasti ne, če ima strgane čevlje, si hitro spet začelmo suhega, sončnega vremena. Skoro na misel nam pride, da bi bili lahko za daljšo dobo zanj prikrajšani. Po četrtkovnem deževju, ki je bil res občudosen, smo si za naslednji dan zaželeli sonca in imamo ga. Do popoldneva je vesela naš pokrajino gosta megla, potem pa jo je sonce razgledalo in spet nas ogreva s svojimi toplimi žarki. Ker je po višje izrečenih krajih med dežjem naletaval tudi sneg, smo se bali slane, ki pa je na splošno zadovoljstvo ni bilo. Živo srebro je v petek jutraj padlo samo na 3 stop. C nad ničlo.

u— Najnovejša številka »Italije«, tromeščnica za turizem, objavlja poleg drugega zanimivega gradiva loke zmagoslavja v italijanskih gorskih predelih, članek o Liguriji, sestavek o starem porcelanu v Italiji, članek in slike o ljudeh in nošah v Molisani, ilustriran sestavek o domačinskem delu na kmetih, članek in slike iz Umbrije, članek o pestirskem življenju v piemontskem Fenisu, sestavek o ljudski umetnosti v Abruzzu ter razne turistične beležke. Revijo izdaja Enit, letna naročnina za Italijo znaša 30 lir.

u— Specialne strokovne instrukcije za gimnazije in meščanske šole. Za malo maturo v vseh predmetih pripravljamo dijake in dijakinje 3. in 4. razreda gimnazije in 4. razreda meščanske šole. Učni honorar nizki! Poučujoče profesorji, strokovnjaki. Informacije in prijave vsak dan dopoldne od 9. do 12. in popoldne od 4. do 6. M. uselje (Kongresni) trg 2, II. nadst. Srečičev mest!

u— Koncert na dveh klavirjih, ki ga bosta izvajali pianistki Marta Bizjak-Vajslar in Silva Hrašovec, bo v petek, 7. t. m., ob 7. zvečer v mali filharmonični dvorani. Na sporedu imata skladbe za dva klavirja, ki so jih napisali skladatelji Clementi, Tarenghi, Pjocini, Chopin in Pfeifer. Obe naši umetnici sta se že ponovno uveljavili na koncertih za dva klavirja, zato opazujemo na njun ponovni koncertni nastop s popolnoma novim sporedom. Predprodaja o! popoldeljka dalje v knjigarni Glasbene Matice.

u— Dijaki in dijakinje raznih zavedov, zlasti tudi oni, ki letos ne obiskujejo šole, imajo priliko pridružit se strojeplja ali stenografije. Novi polletni tečaj prične dne 4. maja. Eno-, dvo- in trimesečni strojepljski tečaj! Začetni in nadaljevalni stenografski tečaj! — Pouk dopoldne ali popoldne po želji obiskovalcev. Informacije in prospekte dajte: Trgovsko učilišče »Christoforov učni zavod«, Domobranska 15.

u— Pred zaključkom Debenjakove razstave. Druga kolektivna razstava del akad. slikarja Riharda Debenjaka bo odprta samo še danes in jutri. Mladi umetnik je postavil

hrvatskih slikarjev, so v tem zvezku izbrane umetniške in zgodovinske slike vedut in življenjskega dnevanja. Tu so ponatani eni tudi odlični iz dveh francoskih potpisov o Zagrebu. D. Szabo piše v italijanski o umetnosti Zagreba v roku zadnjega stoletja. Lj. Wiesner v nemščini o pesniku Zagreba A. G. Matosu. J. Horat pa je prispeval esej »Die Seele Zagreba« (Dusa Zagreba). Barvne ilustracije so tu prav posebno razkošne. Zvezek bo vzbudil vsem ljubiteljem umetnosti za krasnim nastop v zavetju Zagrebke gore.

ZAPISKI

»Trubadur« z Gostićem. V četrtke je gostoval — zapev v razprodanem gledališču — kot Manrico v Verdijskem »Trubaduru« solist zagrebške Opere Gostić. Gostovanje v Ljubljani lahko označimo kot Gostićeva osebna zmaga in tako močno afirmacijo njegovega sposobnosti, kakor je ni še nikdar dosegel na českah gledališčih, v katerem je bil začel pred mnogimi leti svojo umetniško kariero. Gostić se je med tem v Zagrebu izpopolnjeval in je tudi na tujih odrih izdatno uveljavil kvalitete svojega glasu in petja. Kot Manrico je mogel prav posebno pokazati, v čem stoji njegov napredek: Predvsem v trdnem izoliranju njegovega glasu, ki je sicer ohranil vse tiste svetle tone, kateri so vedno označevali njegov izrazito, brični tenor, vendar jih je razširil in poglobil ter se tesneje približal dramatičnemu tipu tenorske partije; dalje v tehniki petja, v obvladovanju njegovih muzikalnih in estetskih zahtev, v niansiranju glasovnih tonov do fines in elegancije, kakor je pri tenoristih ne opažamo baš pogosto. V vsem je Gostić dozorl v pevca, ki bo lahko trdna umetniška opora vsakemu zahtevnemu gledališču. Tudi igralsko je dokaj pridobil, čeprav v tem pogledu še vedno ni na najbrž ne bo enakovreden svojemu pevskemu valeuru. Na četrtkovni predstavi »Trubadurja« je občinstvo Go-

na ogled 58 olj, grafik in risb in je s svojim nastopom vzbudil živo pozornost med ljubitelji domače upodabljajoče umetnosti. Razstava je v zgornjih prostorih Obesne galerije. Ogled dopolnine in popoldne.

u— Instrukcije — Novi (Turjaški, trg št. 5, III. za razredne, privatne, nižje in višje tečajne ter završne izpite na sretnja h. strokovnih solah pripravljamo dijake za nizke honorar trikrat po dve uri tedensko. Instruiramo tudi dijake v vseh predmetih po dve uri dnevno. Prijave vsak dan o 8. do 12. in od 14. do 16. Novi (Turjaški, trg št. 5-III. Instrukcije.

u— Večer prave, čiste umetnosti nam bosta nudila dva najodličnejša naša koncertanta pianist Anton Trost in violinist Jan Šlais. Združena v Ljubljanski komorni duo bosta koncertirala v ponedeljek 3. t. m. zvečer ob 19 v veliki filharmonični dvorani. Izvajala bosta štiri sonete, ki so jih napisali: Tartini, Mozart, Vomočnik in Szymanowski. O skladateljih Vomočnik in Szymanowski smo že spregovorili nekaj besed, Danes opozarjamo na delo Tartinija in Mozarta. Oba skladatelja imata izreden pomen v glasbi. Prvi po svoji virtuoznosti in izredno plodovitosti glasbenom ustvarjanju, še večji pa je pomen nesmrtnega Mozarta, ki je v svojem razmeroma kratkem življenju in ustvarjalni dobi pokazal tako neizmerno bogastvo melodijskega, da ga ne moremo primerjati z nobenim drugim skladateljem. V vseh svojih delih je izredno gibčen v izrazu, absolutno gotov v stilu in je tako značilen, da je edinstven kot Mozartov stil, vsa njegova dela pa kažejo tudi izreden fin okus mojstra. Sonata za violino in klavir, ki jo bosta izvajala naša umetnika, je v D-duru in ena izmed najlepših 42 Mozartovih sonat, ki kaže vso grazičnost Mozartovega stila. Lahko rečemo, da je ta Sonata najbolj mozartovska. Na koncert, ki bo nudil izreden umetniški užitek, opozarjamo. — Predprodaja v knjigarni Glasbene Matice.

u— Prodaja makulaturnega papirja. Italijanski Rdeči križ, avtonomna sekcija v Ljubljani, bo postopoma prodajal makulaturni papir (akte, knjige itd.). Interesenti naj predložijo za tekoče leto obvezne poudbe z navedbo cene za kg do 10. maja t. l. v pisarni I. R. K., ulica Artille Rea 2/II. Nakladanje, prevoz in razkladanje papirja v raznih krajih v območju Ljubljane grede na stroške kupca.

u— Premog in drva pri tvrdki »Gori-vos«, Karlovska 8. Lastnik Lojze Jerancić mlajši.

u— Nasrečje. Na cesti je padla in si zlomila desno nogo 72letna postrežnica Franja Čadeževa iz Ljubljane. Z zlomljeno desnico je iskala zdravniško pomoč v bolnišnici 15letna hčerka posestnika Zorija Bradčeva iz Krke, ki je padla s kolesa. Pri padcu po stopnicah si je poškodovala levo nogo 77letna zaslužnica Marija Zajčeva iz Ljubljane. 21letna delavka Jožefa Sodnikarjeva iz Loga se je pri padcu potokla po rokah. Desnico si je zlomila 76letna žena upokojenega železničarja Cene Zrimškova iz Ljubljane. Pomočnikom so nudili zdravniško pomoč v ljubljanski splošni bolnišnici.

Z Gorenjskega

Reševalna služba samo v nujnih primerih. Beljski okrožni vodja Rdečega križa je na prebivalstvo izdal poziv, da bo zaradi pomikanja pogonskih sredstev samo v najnujnejših primerih mogel prevoz bolnikov z avtomobilom. Samo z zdravniškim nakazilom bodo reševalci smeli bolnika prepeljati z avtomobilom. Zdravnik pa bo za nujnost vsakega primera moral jemati.

Zaprige pomočnik Rdečega križa. Po zaključku izobraževalnega tečaja za aktivno službo pri nemškem Rdečem križu je bilo v Beljaku zaprišenih 33 pomočnikov. Pred prisego je zbrane nagovoril okrožni vodja in jih poučil o njihovih dolžnostih. Potem so med žene razdelili spominske spornice. Nagradnje je govoril o službi pri Rdečem križu dr. Lukesčič.

Traktor ga je do smrti povozil. V Bruggenu na Koroškem se je zgodila nenavadna smrtna nesreča. 55letnega čestarja Ivana Wukentija je povozil traktor in ga tako hud poškodoval, da je kmalu po nesreči umrl. Svojo sesedo je akralda. Med tem ko se je sosed 21letne Pavle V. iz Področice nekaj časa mudila v celovski bolnišnici, si je Pavla preskrbela ključ od njenega stanovanja in ji v teku dobrih dveh mesecev odnesla večjo količino živil. Tatca se je pregrešila tudi še drugje in je bila zdaj pred sodnikom obsojena na 5 mesecev zapore.

stiča odlikovalo s tolikim aplavzom, kakor že dolgo ne nobenega pevca. In v naprej razprodana druga predstava »Trubadurja« je v nemali meri izraz pozornosti in zanimanja za Gostića in njegovo umetnost.

Tudi sicer je bila predstava v Debevečvi režiji in pod Refetovim muzikalnim vodstvom lepa in zaradi svoje izenatenosti v vsem učinkovita. Med solisti so se odlikovali Heybalova kot Leonora, Golobova kot Azucena in V. Janko kot grof Luna; na novo se je simpatično uveljavil Lupaš kot Ferrando.

Zmagovita »Prodana nevesta«. Praški listi so nedavno pisali o 1600. predstavi Smetanove »Prodane neveste« v otondom Narodnem divadlu. 1600. predstava ljubljanske opere je bila 22. oktobra 1940, odlej se je število zopet povečalo za 100. Novo jubilejno predstavo je dirigiral v prenapolnjenem velikem gledališču Václav Talich, čigar muzikalno vodstvo je vstnilo v zadnjih petih letih markanten značaj večini predstav teh oper na reprezentativnem českem odru. Majenko igra sedaj Marie Budikova, Janika Jaroslav Gleich; Kecalja pa Vilém Zitka.

Bibliofilstvo in dobrodelnost. Iz Pariza poročajo, da je znani igralec in pisatelj Sacha Guitry izdal knjigo z naslovom »Od Ivane D'Arcove do Philippa Petalnice«. Knjiga je sestavljena iz prispevkov mnogih francoskih umetnikov in pisateljev. Izšla je v bibliofilski izdaji, v 600 numeriranih izvodih, in sicer izvod po 25.000 frankov. Izkupilec je namenjen v dobrodelne svrhe. Že dva meseca pred izdajo knjige je bila razprodana polovica naklade in nabranih nekaj čez šest milijonov frankov.

Knjižna produkcija na Madžarskem. Kakor beležijo madžarski listi, je v tej deželi vojna vplivala ugodno na knjižno proizvodnjo. L. 1941. je izšlo na Madžarskem 9842 knjig, štirikrat več kakor v prejšnjem letu, kar je verjetno tudi po-

Spodnja štajerska

Uvedba osebnih izkaznic. V uradnem listu šefa civilne uprave za Spodnjo štajersko je izšla odredba, po kateri morajo v trboveljskem in brežiškem okrožju vse osebe, stare nad 15 let, imeti osebne izkaznice. Kdor doleže, se nima osebne izkaznice, mora pri pristojnem policijskem uradu takoj zaprositi zanj.

Novi grobovi. V Novi vasi pri Ptujju je umrla 76letna Marija Sitzenfrel, v Spodnji Hajdiali 78letna Kunigunda Zupančič, v 72letni Martin Zupančič, v Ptujju 33letni Franc Osvald, pri Sv. Urbanu pri Ptujju pa 45letni Anton Kovačič. Nadalje so umrli v Celju 73letna fotografinja Julija Martinjeva, v Mariboru pa Terezija Čebokljeva, hišna posestnica Elizabeta Glumatzova, stara 75 let, in 72letna Karolina Bergmanova, po rodu Ružičkova. V St. Ilju je umrla 77letna vdova orožniškega stražmojstra in posestnica Terezija Šekova, rojena Kočekova, v Ljubnem v Savinjski dolini pa gostilničar Ignac Fludernik. — Na vzhodni fronti je padel grenadir Stanislav Klojčnik.

Benarna pisma je kradel. Pred kazenskim sodiščem v Gradcu se je moral zagovarjati železniški uslužbenec Hubert Schöff iz Špilja. Obtoženec si je prilaščil dve denarni pismi v vrednosti 3328 mark in srebrno cigaretno dozo. Schöff je bil obsojen na 6 let robije.

Uvedba letalske zaštite na Spodnjem štajerskem. Uradni list šefa civilne uprave na Spodnjem štajerskem je v zadnji številki med drugim objavil tudi odredbo o uvedbi letalske zaštite na Spodnjem štajerskem. Odredba stopi v veljavo dva tedna po objavi.

Slovesen krst v Mariboru. Krajevna skupina za Maribor-mesto je obhajala slovesen krst Helge Neubauerjeve, Gerlinde Novakove in Inge Povodnove. Pevski zbor je prepeval pomladne pesmi. Dekleta so materam izročile šopke cvetlic, volja krajevne skupine pa knjižna darila.

Nepopoljšljivi kolesarski tat. Da bi prišel brez trula do denarja, je začel 21letni Anton Pavlič iz Zgornje Radgone kradati kolesa. Od oktobra do decembra lani je vsega skupaj ukradel 11 koles. Zaradi tatvine se je moral zagovarjati pred sodiščem, ki ga je kot ljudskega škodljivca obsodilo na 7 let robije.

Maksimalni cenik

Maksimalni cenik št. 9, ki velja po naredbi Viskoga komisarja za Ljubljansko pokrajino od 10. aprila t. l. naprej, določa za mestno občino ljubljansko naslednje cene na drobno (z všteto trošarino):

1. Kruh iz enotne moke v kosih do 400 g 2.30 lire, v kosih od 400 do 1.000 g 2.20 lire; testenine iz enotne moke 3.90 lire za kg; enotna pšenična moka 2.70 lire; enotna koruzna moka 2.20 lire; riž navadni 2.70 lire; fižol 6 lir za kg.
2. Jedinilo olje (olivno) 14.70 lire za liter; surovo maslo 28.40 lire za kg; slanina soljena 19 lir za kg; mast 17 lir za kg.
3. Kis, 4% vinski 6.35 lire za liter.
4. Mleko 2.50 lire za liter; kondenzirano mleko v doзах po 880 g 15.90 lire za dozo, v doзах po 385 g 7.55 lire za dozo.
5. Sladkor: sladkorna sipa 8.25 lire za kg, v kockah 8.35 lire.
6. Mehka drva, razžagana, franko skladišče trgovca v Ljubljani 33.60 lire za stot; mehki robanci (žamjanje), približno 1 m dolgi, franko mestno skladišče 40 lir za stot; trda razžagana drva 40 lir za stot; enotno mlo, ki vsebuje 23—27% kisline, 4.10 lire za kg.

IŠČEMO ZA TAKOJ:

HOTELSKO TAJNICO, ki naj obvlada poleg italijanske in srbohrvaščine tudi nemščino;

OVE SOBARICI, ki naj znata vsaj nekaj italijanske.

Ponudbe opremiti: z overovljenimi prepisi o dokončani šolski izobrazbi, dosežanjih pogojih, neoporečnem vladanju, z zadnjo fotografijo ter zahtevami. Poslati priporočeno na upravo

Hotela »AMBASADOR«, Spalato, Dalmacija

sledica razširjenja državnega ozemlja. Povprečno število strani pa je znašalo samo 101 stran, kar kaže, da je knjižna produkcija l. 1941. obsegala mnogo priložnostnih brošur. L. 1942. se je tudi v tem pogledu razmerje popravilo. Izmed vseh l. 1941. izšlih knjig jih je bilo samo 476 natisnjenih v drugih jezikih, vse ostale so bile madžarske.

Premiere v Parizu. Vittorio Guerriero poroča v »Il Dramma« o nekaterih značilnih in uspešnih novitetah pariških gledališč. V »Théâtre de Paris« so krstili novo komedijo Germaine Lefranco »Ne-ložljiv«. Avtorica je znana igralka in je že prej dosegla lep uspeh z igrjo »Pet in dvajset let sreče«. V »Théâtre Odéon« so igrali igrjo Maurica Rostanda »Spomnite se, gospod«, spisan v verzih in vzporedno z glasbeno spremljavo Andree Caloua. Je to odrska ponazoritev malce sentimentalne pravilice o zaljubljenih princeskah. — V »Théâtre Lancry« so igrali dramo Andree Hildebrande »Meteore«. Tudi ta avtor je igrala in je sam nastopal na odru. — V »Comédie des Champs Elysées« je dosegel mladi pisatelj Jean François Noël uspeh s komedijo »Oni, ki je to preživel«.

J. S. Bacha poglavitno delo »Pasijon po sv. Mateju« so priredili v Nemčiji za gramofonske plošče na podlagi izvajanja berlinskih filharmonikov in Kittlovega Nemškega filharmoničnega zbora.

Pred petdesetimi leti so na Dunaju vzporedno prvič v nemškem jeziku Smetanovo opero »Prodana nevesta«. Prvo nemško predstavo češke opere, ki je pozneje zaslovela po svetu, je vodil kapelnik Müller, Majenko je pela pevka Diglarova. Četrta leta po velikem dunajskem uspehu so jo enako uspešno vzporedili tudi v Berlinu.

Dve sto let berlinske Državne opere. Izšlo je veliko dokumentarno delo »200 Jahre Staatsoper Berlin im Bilde« s tekstom dr. Julija Kappa.

Med bitkami

Uradno inspirirana »Frankfurter Zeitung« z dne 18. aprila objavlja naslednji zanimiv članek o položaju in pripravi na bojiščih:

Ti dnevi so polni napetosti in pričakovanja. Valovi zimskih bojev so uplahnili, za skopimi besedili vojnih poročil pa se naravnost čuti, kako se nasprotniki povsod na svetu pripravljajo za naslednji udarec. Kdaj bodo padli udarci in kje bodo padli, to je skrivnost, ki jo vedo samo najvišji krogi generalnih štabov. Seveda pa ta skrivnost zanima vsakogar. Pomlad je, doba aktivne nemške vojske pobude v treh sledenjih letih. Da bo tako tudi v letošnjem letu, je izven dvoma.

Nemčija in njene zavezničke imajo za seboj hudo zimsko borbo, ki je imela namen, da jih zlozi. Boljševiško vodstvo je bilo zmedeno, da je treba v prvi vojni zimi nemški nalet zaustaviti, v drugi pa nemsko fronto zdrobiti. Ni dvoma, da so boljševiki imeli v načrtu za minulo zimo, južni del nemškega vzhodnega bojišča zmeti ter skozi to odprto vrzel vdreti v celo postojanko ter jo omejati. Ogromne so bile sile, ki jih zastavili za dosego cilja. In ogromna je bila tudi nevarnost. Ta nevarnost je odstranjena, toda z najtežimi napori, z grenkimi izgubami, vendar pa je uspeh dosežen. K temu skupnemu načrtu spada tudi izkrcanje Američanov in Angležev v Francoski severni Afriki. Če je bil ta načrt v smislu dogovora, o tem danes lahko še dvomimo. Vsekakor pa so Anglosasi imeli željo, da bi svojo akcijo izvršili ob istem času, da je bila sovjetska zimska ofenziva v teku. Akcija v severni Afriki je bila zamišljena samo kot predigra in uvod za izkrcanje v Evropi. Če bi se bilo boljševikov posrečilo, kar so napovedovali, so hoteli tudi Angleži in Američani pri zlorabi Osi priti o pravem času na prizorišče. Kaj bi bil pomenil anglosaski naskok proti južni evropski fronti n. pr. v januarju letošnjega leta, ko so divjali hudi boji pri Stalnggradu in Harkovu, tega si ni moglo lahko predvideti. Ta predstava pa daje pojem o storitvi nemških in italijanskih vojsk v severni Afriki, vojski, ki zapošlujejo že nad pol leta sovražnika na ozemlju, kjer je hotel izvesti bliskovito pohodu podobno dogodivščino, oziroma posnetek nemškega podviga na Norveškem. Odpor na vzhodu ter v Afriki sta pridobila za Os mnogo dragocenejša časa, ki je bil izabljen za organizacijo rezerv na način, ki si ga niso ljudje niti v Nemčiji utegnili predstavljati.

Takšne vesti se pojavljajo vedno tedaj, kadar se slišijo iz Moskve kliči po razbremenitvi ter je treba sovjetskemu zavezniku dopovedati, čemu si ni moglo zastaviti moči v njegovo razbremenitev. Takšne vesti spadajo v kategorijo živčne vojne ter so tipične za prehodne dobe, v kakršni živimo sedaj.

Ni še mogoče reči, če se bo Angležev in Američanov poloti samonamerni pogum, da si ustvarijo mostičke na ozemlju, kjer so vojaške sile Osi nastopile k svoji obrambi. Vsi majhni poskusi do velikega poskusa pri Dieppu kažejo, da si na tej podlagi ni mogoče ustvariti poguma. Preostane pa vprašanje, kaj so se ljudje naučili iz porazov. Objave o nemškem braniku na Atlantiku niso prazen zvok. Na vsak način je zelo prozorno, če slišimo iz ust švicarskega opazovalca, ki pravi, da kdor hoče vplivati v hišo, ni treba, da bi ravno vdrl skozi trdo zaprta vrata pri vhodu. Lahko se plazi okrog hiše tako dolgo, dokler najde neke odprta kakšna stranska vrata ali pa okno v kleti. Naj si bo temu že kakor hoče, pripravljen je treba biti na vse, kajti da si strahovanje z letalskimi napadi ni podredilo nemške borbeno morale, to so Angleži morda že uvideli, če pa tega še niso storili, bodo morali uvideti. Ker se nahaja del sovranih borbenih sil izven našega posrednega dosega, je moralo priti tako daleč. Če bi se bila nemška moč širila na vse strani, tako se glasi upanje sovražnikov Nemčije, bi se bilo vse skupaj nekega dne razpočilo kakor napuhnjena žoga iz gume. Potem, ko je Os razširila svojo moč v takšni meri, da ji sedaj zasledeno ozemlje zadošča za potrebno oskrbo, ne preostane nič drugega, kakor da sovranih skušajo njeno telo stresti. To pomeni nov položaj za nemško vojno vodstvo, čeprav ne tega, kakor se stvar tolmači v izjemstvu, da se je Nemčija odločila za defenzivo na vseh točkah ter za obrambo v načinu vojevanja. Na morju se je novo leto borbe že začelo z najboljšimi obeti.

Kar so pa drugi doslej dosegli, ne pomeni, če pogledamo na Evropo, to zanje niti zopetne osvojitve prejšnjih postojank. Nekoč so stali na Maginotovi liniji in v Belgiji, nekoč so ogrožali iz Jugoslavije skoraj neposredno Dunaj. Danes je do tam dolga pot. V Afriki so osvojili to, kar so že nekoč imeli, Maroko in Alžir, s tem pa so se vedno v predvorju Evrope in za oskočnico v Tunis — če je Tunis takšna oskočnica — se morajo še vedno boriti. Če bodo prej ali slej

nastopili s ofenzivo, tedaj vemo — in tudi oni morajo to vedeti — da je Evropa pripravljena. Pred njenimi braniki in trdnjavami bo marsikdo obležal mrtve. Kadar pa bo ta nalet ustavljen, kadar bo sovražnik svoj material zapravljal in človeška življenja potratil, tedaj bo doseženo nove pomembne poglavje sedanje vojne.

Popolnoma podoben položaj, kakor se kaže na evropskem bojišču, se je izoblikoval tudi v vzhodni Aziji. Tudi japonski zavezniki si je zagotovil življenjski prostor, ki zadostuje njegovim neposrednim potrebam. Tudi on se je, vsaj zaenkrat, ustavil, da ne bi svoje možnosti preveč izrabil. Tudi on čaka, če in kje bo sovražnik poskušal omajati njegovo pozicijo. Toda tudi od njega je pričakovati vsak trenutek novega nevarnega sunka. Protinapad sovražnikov Japonske v vzhodni Aziji je bil doslej razmeroma šibak v primeri z napotom, ki so ga sovražniki Osi postavili proti silam Osi v Afriki. V dolgomesečnih borbah so slednji Američani zopet zavzeli enega izmed številnih otokov, ki so padli v japonske roke. Toda Roosevelt je uvidel, da tako ne gre. Najnovejša poročila nasprotnikov z bojišča na Tihem oceanu nedvoumno kažejo, da ni posebno lastništvo Guadalanara splošnega položaja v ničemer spremenilo. Japonsko ogroženje je prav takšno, kakor je bilo prej. Iz Indije je skušal maršal Wawell izvršiti sunek, da bi zopet odprl birmanско cesto in vzpostavil promet s Čungkingom. Ta stvar je zelo počasi napredovala, slednjič pa se je že v začetku prve stopnje razvoja zrušila.

.. MLADO JUTRO ..

Babica pripoveduje

Tih zimski večer je. Burja se podi po vasi in zaganja v skrbno zaprta okna. Pri Bregarjevih predice predejo na starih kolovratih. Živahnost se pogovarja. Vesele so, da so v topli izbi. Sobo medlo razsvetljujejo trske. V kotu, pod razpelom gori večna luč. Na zapečku sedi stara mati. Ob nogah leži njena vnučka Janeček in Anica. Stiskata se k babici in gledata na veselo življenje pod seboj.

»Povej nama kako povest,« zaprosi Janeček babico.

»Dajte, dajte, mati!« zaprosijo tudi predice, ko slišijo dečkovo prošnjo.

»Katero pa?« vpraša starika.

»Tisto, ki je najlepša,« odgovore v zboru vsi, ki so v izbi.

»Poslušajte! Nekoč, pred davnimi, davnimi leti sta živela na svetu dva dečka. Njuni starši so bili ubožni. Nekoč se je pri delu ponesrečil oče. Kmalu je umrl za poškodbami. Mati je sedaj še z večjo vne- mo služila. Toda delo je bilo za njeno šibko telo prenaporno. Tudi ona je zbolela in umrla. Dečka sta ostrota.

»Kam naj greva? Kaj naj storiva?« je vprašal mlajši Jože svojega starejšega brata.

»Pojdiva k čarovnici, ki prebiva na vrhu Čarobne gore! Ona nama bo svetovala,« mu je odgovoril Janez.

Tudi Jože je bil zato. Krenila sta proti čarovničnemu domovanju. Hodila sta ves dan. Sonce je neumljeno pripekalo. Zemlja je bila razpekana in željno je prosila Stvarnika, naj pošlje vsaj kapljico vode. Zadnje zelene bilke so se sušile na vročem soncu. Žejna, lačna in utrujena sta dospela do koče, v kateri je prebivala čarovnica. Janez je boječe potrkal na stara, trnela in črvena vrata.

»Kdo je,« je z odurnim glasom vprašala čarovnica.

»Dva uboga dečka. Žejna in lačna sva. Prišla sva vas prosit za svet,« je s trepetajočim glasom odgovoril Janez.

»Le naprej, le naprej!« je čarovnica s prijaznejšim glasom povabila dečka, naj vstopita.

Vstopila sta. Zagledala sta majhno izbi- vico. Miza, na kateri je imela čarovnica veliko, črno z zlatom okovano knjigo je bila na pol podrt. Na ognjišču je gorel majhen ogenj. Nad njim je visel od saj črnel cinast kotliček. V njem je bila skrivnostna rdeča tekočina.

»Strup,« je pomislil Jože. Zagomazelo mu je po telesu. Najraje bi jo popihal do- mov. Na rami je imela čarovnica velikega črnega mačka. Lizal je ostudni, z bradavicami posejan čarovničin obraz. Tudi čarovnica je zvedavo opazovala oba dečka. Naposled je dejala:

»Kakšen svet želite? Na dan z besedo!

Samo deloma si je to neuspehe mogoče tako razložiti, da so Anglosasi sklenili upo- rabiti svoje glavno udarno silo proti Nem- čiji, medtem ko se v Aziji ne upajo nastopiti navzlic protestom iz Canberre in Čungkinga. Ta vojni načrt pa je, kakor se že zdaj kaže, zelo nevarno podjetje, ker predpostavlja, da ostanejo Japonci mirni in počakajo, dokler ne »pridejo na vrsto«. Dovolnost, ki se tre- nutno pojavlja v Avstraliji, je popolnoma razumljiva. Tudi japonska ofenziva se lahko začne. Japonci so imeli dovolj časa, da so se pripravi- li na nove udarce v Paci- fiku. Kakšno silovitost pa lahko ima japonski nalet, o tem so Anglosasi še prav dobro poučeni. Zato je razumljivo, čemu Avstrali- še vedno zahtevajo pomoč ter pošiljajo svoje klice v Washington, kamor so pravkar ponov- no poslali svojega zunanjega ministra. Toda čeprav se je ameriška produkcija precej raz- vila, morajo oditi prošnjiški iz Amerike praz- nih rok. Povedali so jim dovolj jasno v Wa- shingtonu, da ni mogoče biti povsod enako močan.

V resnici, biti močan povsod — tega ne zmore nihče. Toda bistvo je v tem, da je ti- sti, ki se ga to tiče, močan na pravem mestu in o pravem času. Osredotočenje na vsako- kratnem najvažnejšem bojišču, to je bila doslej najmočnejša postavka v vojnem vod- stvu Osi. To osredotočenje je omogočalo, da so sledili dolgi, intenzivni pripravam močni udarci. Prav za to koncentracijo žrtvujejo prebivalci nemškega raha veliko. Njih trud bo poplačan, kadar se bo sedanja napotnost in pričakovanje sprostito v nove udarce. Nasprotniki vedo, da jih bo zbrana moč nekoč zadel, ne vedo pa, kdaj se bo to zgodilo in kje.

Janez je odgovoril še z bolj plahim gla- som kakor prej:

»Mridva sva ubogi siroti. Umrla sta na- ma skrbni oče in ljubeča mati. Nekaj dni sva stradala v rodnem kraju. Ko pa je bila stiska prehuda, sva se odpravila k vam. O mogočnega čarovnica, usmilite se naju! Svetujte nama, kam naj pojdeva, da nama ne bo treba od lakote umreti! Uslišite naju!«

Čarovnica jima je odgovorila:

»Vidim, da sta veliki siroti. Pomagala vama bom. Prepeljala vaju bom na svoji čarobni metli čez morje v Indijo Koromandijo. Okrepčajta se, potem pa na pot!«

»Na pot!« je veselo pritrdil Jože. Nič več se ni bal grozode čarovnice. Čarov- nica jima je postregla z najboljšimi jedili, kar jih premore svet. Ko sta se najedla jima je dejala:

»Sedaj je čas, da odidemo!«

Dečka sta skočila raz polomljenih sto- lov in sledila starki.

»Ti pa vrnuj mojo hišo,« je naročila čarovnica črnemu mačku. »Glej, da kdo ne izve mojih skrivnosti, kajti uničena bi bila.«

»Mijav,« je kakor v pritrdilo zamijav- kal zvost maček.

Čarovnica je odšla v dvoranico. Iz nje je prinesla navadno, iz vrhovih vej sple- teno metlo. Varno so se vsedli nanjo. Čar- ovnica je zamrmrala par čarovnih besedi in metla se je dvignila. Z njo vred pa tudi naša trojica. Pod seboj so videli ve- likansko polja, gozdove, vinograde in si- njo morsko gladino. Preleteli so dobršen del poti brez nezgode. Nenadoma so za- gledali daleč na obzorju črno piko. Bil- žala se jim je. Čarovnica je vzkliskala:

»Toj, toj, to je čarovnik Vsevid! Moj naj- hušji sovražnik je. Če nas opazi smo iz- gubljeni.«

Čarovnica je gledala, kje bi lahko pri- stala. Toda nikjer ni bilo rešinega oto- čka. Povsod, kamor si pogledal, si videl samo morje. Čarovnik jih je zapazil. Na- ravno je svojo metlo proti njim. Bil je star mož. Nosil je dolgo brado. Nohte je imel dolge. Podobni so bili krempljem ptice roparice.

»Kaj delaš v mojem kraljestvu predz- na ženščina? Ali ne veš, da bom vsake- ga nepoklicanega, ki bo zašel v moje kraljestvo ubil?«

»Usmilite se me, o Velčanstvo! Hotela sem pomagati dvema sirotama. Namerava- la sem ju prepeljati v Indijo Koromandijo.«

»Nikar se ne laži! Raje reči: hotela sem ju prepeljati v svoj železode. Moj žele- zodec pa je bolj pripraven za taka potova- nja, zato mi ju prostovoljno prepusti. Če to storiš, ti bom podaril življenje.«

»Izgini mi izpred oči, hudoba!« je raz- jarjeno zavpila čarovnica.

»Zgrabite in umorite je, služabniki! Dečka pa pustite živeti!«

Dečka pa pustite živeti! Zaprite ju v kletko! Skrbno ju hranite, da se bosta poredila. Suha sta kakor trski. Pa ven- dar upam, da mi bosta dobro teknila. Ha! Ha! Ha!

Čarovnik se je surovo zasmejal. Na nje- gov ukaz so prileteli iz vseh strani veliki, črni netopirji. Zgrabili so čarovnico in jo vrgli v morje. Kriknila je, nato pa so jo pokljili valovi. Dečka pa so odtrkali na cток, kjer je prebival čarovnik. Zaman sta prosila neumljene živali, naj ju iz- pustita. Zaprla so ju v majhen kurnik. Zaspala sta. Sredi noči sta se zbudila. Pred njima je stala krasna deklica. Ime- la je dolge, zlate lase. Oblečena je bila v prozorno, belo tančico. Dejala ima je:

»Jaz sem gozdna vila. Videna sem, kako vaju je ugrabil trdosrčni čarovnik. Za- smilila sta se mi in sklenila sem, da va- ju bom rešila. Pojdita z menoj!«

Dotaknila se je s čarobno palčico kiju- čavnice in vrata so se odprla. Dečka sta skočila iz ozke ječe in krenila za svojo rešiteljico. Peljala ju je do morskega obrežja. Tu je stal majhen čolnik, v ka- terega sta bila vprežena dva delfina.

»Vsedita se v ta čoln! Peljal vaju bo do Indije Koromandije. Zbogom in srečno pot!« je še zaklicala vila in izgnila v gozdu.

Delfina sta zaplavala. Čoln je hitro re- zal sinjmodre valove. Dečka sta gledala za izginitojčim otokom. Zgodaj zjutraj sta zagledala daleč na obzorju obalo.

»Na cilju!« je veselo zaklical Janez.

»Juhuu!« je od veseleja zavriskal Jo- že. Zlate ribice so dvigale svoje glavice iz morja in zvedavo opazovale motlice mra.

Dečka sta izstopila. Čoln je odšel na odprto morje. Dečka sta krenila proti notranjosti dežele. Pot ju je vodila po ve-

WILKIE COLLINS.

Nezadosten dokaz

Detektivski roman

Še enkrat se ga je polastila blaznost. Stopila sem k vratom, da bi lahko pobeg- nila, ako bi bilo potrebno, nato sem se ga drznila pogledati.

Divje je pogledal svoj voziček, da je zdvi- gal kakor vihar proti drugemu koncu so- be. A to divjanje mu ni bilo še dovolj besno. V trenutku je bil na tleh in se kakor po- šastna žaba postavil na roke, nato je ska- kal po sobi ter drugega za drugim pre- vračal stole. Na drugem koncu so- be se je ustavil, se pognal kvišku in njegovo brez- nogo telo se je poganjalo s pomočjo rok zdaj naprej, zdaj nazaj, da ni izgubilo ravnotežja.

»To je skok kostruna Dexterja!« je ve- selo zaklical in se lahko kakor ptica po- gnal na zadnji prevrtni stol. »Sem dovolj okreten, kaj, gospa Valerija, kljub svoji pohabljenosti? Zdjaj pa pijva drugi kozar- ec burgundca, da bi srečno obesili gospo Beauljeve!«

Pograbila sem prvi vzrok, ki sem se ga domislila, da bi se poslovila.

»Hliti! moram k majorju, da ga opo- nim, da naj me predstavi gospo Clarindi pod imenom Woodville.«

»Da, da, imate prav,« je odvrnil in glasno zapiskal.

»Ariela,« je dejal ženski, ki je prihitela, »pojdi po voz za gospo.«

Med tem ko sem šla iz so- be, je jel dekla- mirati verze, z očmi uprtimi proti izmis- ljenemu nebu, ko pa sem šla skozi okroglo sobo, je vreseče zakričal in ko sem se okrenila, sem ga videla, kako skače preko prevrtnih stolov.

Dvajsetletje poglavje

GOSPA BEAULY SE BRANI

V dneh pred večerjo pri majorju sem skušala premagati svoje razburjenje, ki mi ga je zapustil obisk pri Miserrimusu Dexterju.

Le nejasno se spominjam večerje pri ma- jorju, dogodkov in oseb. Spominjam se, da smo bili jako veseli in da je vladala med gosti prirčnost, kakor da smo sami stari prijatelji med seboj. Toda spominjam se vsake besede, ki sem jo izpregovorila proti koncu večerje z gospo Clarindo.

Bila je oblečena izredno priprosto in okusno. Njeni rjavi lasje so bili kljub modi razdeljeni nad čelom v prečo in spleteni v voz. Nostla je en sam dragulj, dia- mantno zaponko, obesoeno okrog vratu. Bila je nesporno lepa in odlično vzgojena. Dru- ga drugi sva ugajali. V sporazumu z ma- jorjem sem ji bila predstavljena pod ime- nom gospa Woodville. Še pred koncem ve- čerje sva si že objubili, da se bova obiskali in čakala sem le ugodne prilike, da bi na- vedla svojo novo prijateljico na pogovor o gospo Beauljevi. Takšna prilika se je ponudila šele neko- ko pozneje. Zate- li sem se pred glasnim petjem bodoče prima- done v kotiček »alona, kjer se mi je, kakor sem bila upala, pridružila gospa Clarinda ter v moje veliko zadovolje prišla sama ki sem jo pri večerji mimogrede izrekla o od sebe govoriti o Dexterju. Moja opomba, o Dexterju, se ji je vtisnila v spomin in naju je zapeljala v pogovor o gospo Beauljevi.

»Dexter vam je torej govoril o gospo Beauljevi?« me je vprašala. »Ne veste, kako me to preseneča.«

»Zakaj?«

»Ker jo sovražim. Ko sem ga zadnjič vi- dela, nisem smela izgovoriti njenega imena pred njim; imel je enega svojih nešteti- napadov blaznosti. In pomislite, da je He- lena Beauljeva najenostavnejša ženska,

kar jih poznam. Prepričana sem, da bi vam ugajala, ako bi jo spoznali.«

»Ako boste tako dobri da me povabite k vam, gospa Clarinda, upam, da jo lahko srečam v vaši hiši.«

»Tudi jaz upam, da me boste kmalu ob- iskali, zakaj Helena si domišlja, da ima protin, pa je odšla na Madžarsko. A tu je prevroče, gospa vidim, da ste preveč bledi.«

Zares sem morala biti jako blede; vest, da je gospa Beauljeva odpotovala iz An- glije, je bil udarec, ki ga nisem pričako- vala.

»Hvala vam, morda sem bila preblizu peči,« sem dejala in se pomaknila od ka- mina. »Tu je boljše. A kar se tiče gospe Beauljeve, me preseneča, kar ste mi prav- kar povedali, kajti Dexter mi je dejal...«

»O, Dexterju ne verjemite niti besedice. V zabavo mu je, da vara ljudi. Če bi ga poslušali, bi vam razlagal Bog ve kake pu- stolovščine gospe Beauljeve, dejal bi vam celo, da jo je zalotil pri eni izmed tistih pustolovščin, ki jih je počela na Škots- kskem, toda jaz vem prav dobro, kako so se stvari razvijale, vse to mi je pripovedo- vala Helenina služabnica.«

Bila sem vznemirjena; ako je bila pusto- lovščina, o kateri je govorila gospa Cla- rinda, v zvezi s čudnim obnašanjem gospe Beauljeve tistega jutra 21. oktobra, tedaj sem bila pred odkritjem skrivnosti, ki mi je bilo edini cilj v življenju.

»Ta služabnica,« je nadaljevala gospa Clarinda, »je pravi zaklad. Helena jo je pustila pri meni za časa svoje odsotnosti in vesela bi bila, ako bi jo smela za vselej pridržati v svoji službi. Samo njeno ime mi ne ugaja; ime ji je Febea. Febea in njena gospodarica sta se nahajali na ne- kem posestvu blizu Edimburga, mislim v Gleninchu. To posestvo je bilo last Macal- lana, ki je bil obtožen, da je zastrupil svojo ženo. Grod dejanje! Toda to, kar vam ho- čem povedati, nima nobenega opravka z zločinom. Tiče se le Helene Beaulje. Nekega večera med svojim bivanjem v Gleninchu, je bila povabljena na večerjo k svojim pri- jateljem, ki so prišli iz Anglije; iste noči je bil v Edimburgu karnevalski ples. Bil je to dogodek, kakršnih na škotskem niso poznali in vsi so ugodno govorili o njem. Helenini prijatelji, ki se jim je posrečilo priti do vstopnic, so se zbrali na plesu strogo inkognito, dobro maskirani. Pripe- ljali so s seboj tudi Heleno, ki je postavila le ta pogoj, da njeni gostitelji v Gleninchu ne izvedo za njen pobe. Macallan je bil strogo proti temu plesu. Meni je, da se dostojna ženska ne more prikazati v po- dobnih družbi. Helena je v svoji muhavosti izmislila način, da je lahko neopaženo od- šla na ples. Z gleninchskim vozom se je odpravila večerjat, med tem ko jo je Febea že pričakovala v Edimburgu. Kaj je storila, ko se je bilo treba vrniti v Gleninch? Oblekla je služabnico v svoj plašč in ji dala na glavo svoj klobuk, poslala jo je domov in ji naročila, naj gre takoj v njeno sobo, prej pa naj pusti na mizi v pritličju Hele- nin listek, kjer se opravičuje, da gre spat, ne da bi želela lahko noč svojemu gosti- telju. Gospa in služabnica sta imeli sobe v istem nadstropju. Domači služabniki to- rej niso mogli odkriti prevare. Febea je brez težave prišla v gospodaričino sobo, kjer je, kakor ji je bila gospa naročila, počakala, dokler ni zavladala v hiši popolna tišina, nato pa bi morala tiho oditi v svojo sobo. Dekle je čakaje zaspalo in se je zbu- dilo šele okrog dveh ponoči. Nato je po prstih šla iz gospejine sobe in zaprla vrata.

A NEKDOTA

Predsednik Julij Grévy

Predsednik francoske republike Jules Grévy (roj. l. 1813) je bil skromen in zmern človek, zelo rad pa je pil kavo — toda samo pristno in brez cikorije.

Nekoč je bil v gostih na lovu pri poslancu Menieru. Pri tej priliki sta v družbi z drugim lovcem zgrešila pot in prišla nazaj v pre- prosto gostilnico, kjer sta si naročila nekaj okrepčila. Spremljevalec je poslal po vino, predsednik pa si je zaželel kave, toda one prave brez cikorije. In poklical je krčmarja:

— Ali imate cikorijo?
— Da, monsieur!
— Dobro, prinesite mi jo!

— Ali imate še kaj cikorije?

— Še nekaj malega, je priznal presenečeni ostir.

— Prinesite še oni ostanek, je ukazal čudni gost.

— Torej, zdaj nimate cikorije nikjer v hiši in ali je to vse?

— Vse, spoštovani gospod, to je vse, kar je premorem.

— Potem je prav, je zmagovalno zaključil Grévy to zasliševanje, zdaj pojdite in mi sku- hajte kavo!

Tako je Grévy tudi pri tujih ljudeh pil samo pravo črno kavo.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

PREVIDNOST

— Marica, zakaj pa gledate skozi klu- čavnico, ko veste, da je v sobi moja hčerka s svojim žarocencem?

— Zato, milostiva, da vem, kdaj je kloba potrkala.

KAJ VEM? KAJ ZNAM?

205. Zakaj so v prejšnji vojni v strelskih jarkih imeli pogosto kanarke?

206. Kdaj se moški na Francoskem v gle- dalniški odkrijejo?

207. Kateri je najobličnejši pripomo- ček zoper ma'arijo?

208. Križanka.

Vodovarstvo: 1. popularen hroček,

11. borišče (tukaj), 12. dragocen kamen,

13. egiptsko božanstvo, 14. staroveški voj-

9. prebivalec Ilirije, 10. vrsta stavčne fi- gure (tukaj), 15. prvotna Ljubljana, 17. drevo, 19. svetopisemska osebnost, 21. del človeškega telesa, del vzvoda, 24. a, r, o, 26. rimski cesar, 29. pivo, 31. oblika nika- nega glagola.

Rešitev nalog 29. aprila:

201. Naznamenitejši geometer starega veka je bil Arhimedes (umrl 287. pred n. št.).

202. Ciklus romanov »Tri mesta« je na- pisal Emile Zola in gre za mesta Lurd, Rlm in Pariz.

203. Fašina je butara, ki rabi za utrđitev rečnih bregov in nasipov.

204. Miške.

Miške je preplašil kostanj, ki je padel z drevesa.

1	2	3	4	5		6	7	8	9		10
11						12					
13				14		15		16			17
18		19			20		21		22		
23				24		25			26		27
			28		29		30		31		
32							33				

SPORT

O sporedu na treh koncih

Nogomet v ospredju, toda tudi tek na 1000 m bo nekaj posebnega

Izredno hitro se letos razvija sportna delavnost med našo mladino in še preden smo se prav pripravili na pester sportne sporede, ki tu in tam kar blazilno vplivajo na vsakdanje brige in dolžnosti, smo že sredi živahnega dela na vseh koncih in krajih.

Table-tenisu se je najprej pridružil nogomet in zadnji čas se lahka atletika in tako nas jutrišnje nedelje vabijo kar na tri vrste prireditev, od katerih pa sta dve združeni na sportnem stadionu Hermesa v šiški tretja table-teniska pa bo — v nadaljevanju velikonocnega turnirja — spet v igralnici na Rakovniku.

Na prvem mestu bi hoteli v jutrišnjem sporedu omeniti

drugo letošnje atletsko prireditev

In sicer pokrajinsko izbirno tekmovanje za veliko nagrado na srednjih progah (Gran Premio del Mezzofondo). To tekmovanje je po ostalih krajih Italije že davno udomačeno in tvori nekakšen uvod v vsako sezono na tekaških progi. Pobudo zanj je svojočasno dal milanski sportni dnevnik »Gazzetta dello Sport«, ki tudi zmerom še sodi pri organizaciji in skrbi za glavni del nagrad poleg ostalih, ki jih prireditelj zberejo v svojem okolju.

Ta izbirna tekmovalna se začne vsako spomlad zelo zgodaj in ta nedelja je zadnja zanje, nakar se začne ožje tekme in slednje še finale, ki bo letos zadnjo nedeljo maja v kraju, ki dandaj še ni bil določen. Ljubljansko izbirno tekmovalno je 31. med dosežanimi; zmagovalce in drugoplasirani lahko računata na vabila v ožje tekme.

Priprave za to prireditev, ki bo med obema nogometnima tekmarja na stadionu Hermesa, so v polnem teku. Eno pa je, kar teče počasi, in sicer priprave udeležencev, čeprav so prireditelji tolo priporočili vsem, naj z njimi ne čakajo do zadnje minute. In vendar razen nekaterih redkih še nihče ni opravil te formalnosti, tako da je slika o udeležbi na tem tekmovalju za zdaj še zelo medla. Toda ne glede na to so prešli pri zvezi več obveznih zagotovil o nastopih raznih skupin, tako da ni dvoma, da bo število udeležencev primerno krajevnim razmeram.

Glavne točke nedeljskega sporeda bo tvoril seveda nogomet, in sicer v prvenstveni obliki.

Hermes - Ljubljana

Ko smo včeraj delali reklamo — tako pravimo takemu čitju, ki se v sportu nanaša na bodoče dogodke — za novo prvenstveno srečanje v domačem tekmovalju za točke na zelenem polju, še nismo vedeli, kaj se je med tem kuhalo in skuhalo za zeleno mizo. Iz zadnje službene objave Nogometne zveze pa smo izvedeli za prese-

netljivo vest, da je direktorij NZ razveljavil tekmo I. odn. preloženega II. kola med Hermescm in Dopolavorom t. t. v najbolj drakonični obliki, to je, da je dve točki z izidom 2 : 0 zapisal v dobro Hermežanom, Dopolavoristi pa so se obrisali za senzacionalno zmago nad šišenskim moštvom, ki je že v oni tekmi kazalo vidne razpoke. Več o tem nimamo namena razpravljati, saj je dovolj zgovorno že samo to, da je bila ista enajstovica v manj kakor štirih tednih kazovana kar dvakrat v razveljavljenem vse tekme, kar ji daje ob vstopu v letošnjo sezono kaj slebo spricevalo.

V ostalem pa se ti dogodki za zeleno mizo ne nanašajo samo na neposredno prizadeti moštvi, temveč prav tako tudi na ostale udeležence obeh divizij. Zadnja odločitev o tekmi Hermes-Dopolavoro t. t. je temeljito prevrgla vso prvenstveno tabelo — čeprav je šele v prvih početkih — in bo seveda pozneje kdaj tudi odločena pri dokončni razdelitvi mest, od katerih bo na zadnje iz I. divizije prišla najboljša enajstovica iz nižje divizije in obratno. Zaenkrat se je položaj spremenil tako, da v tabeli I. divizije vodi Hermes (čuden ta slučaj, če ga primerjamo z izidi velikonocnega turnirja), nato pa sledijo Ljubljana z enakim številom točk (2), medtem ko sta Mars in Dopolavoro t. t. na tretjem in četrtem mestu brez točke.

Po gornjem se torej jutri srečujeta med seboj — prvi in drugi, kar zveni mnogo več obetajote kakor če povemo, da sta to Hermes in Ljubljana. Konkretneje je položaj za prvega — ki ga imamo zdaj najbolj živo v spominu z obeh tekem o prazniških — to pot vse prej kakor zaviljiv. Stara Ljubljana je spet kakor mlada in igra ta čas (to je treba še zmerom pristaviti posebej) kakor ena mož in kakor v svojih najboljših dnevih. To velja v enakih meri za vse dve moštva, predvsem pa za njene napadalne formacije, ki so se posebno minuli ponedeljek pokazale v najboljši luči. Če bi nogomet ne bil igra z žogo in bi njegovi uspehi ali neuspehi ne bili odvisni še od toliko drugih okoliščin in ne samo od igralcev kot posameznikov ali celote, potem bi bil jutrišnji dvoboj na stadionu v šiški za domačine izgubljen že danes. Tako pa se po starim pravili rajši ne spuščamo in napovedi in priporočamo samo — ogled na mestu.

V predtekmi se bosta sestala — kakor je to zdaj določeno za vso prvenstveno sezono — dva nasprotnika iz II. divizije, in sicer to pot

Vič in Mladika

Tudi ta igra bi utegnila potekati v znamenju premoči Mladike nad Vičem, vsaj kolikor kažejo dosežani nastopi obojih. Prav nazadnje je Mladika ukrotila celo prvotno zmerne Hermežane in zato, če bo kolikaj zaigrala, tudi jutri ne bi smela imeti težav za dosego nove zmage v tekmah za točke. Ker se bodo Vičani s priznano poštovanostjo branili prevleke nesreče, bo tekma gotovo tudi nudila marsikaj zanimivega in napetega.

Pa s tem še ni izrpan ves nedeljski spored ob okroglem usnju! »Brezposelnice, to so v tem primeru oni, ki ta dan nimajo opravka v tekmah za točke, tudi nečejo držati križem rok. Da ne bodo prikrajšani kot gledalci, so si svoj spored uredili v dopoldanskih urah, in sicer gre to pot za moštvi

MARSA IN ŽABJAKA

ki bosta odigrali prijateljsko tekmo dopoldne ob 10.30 na Marsovem igrišču za Kolinsko tovarno. Kdor želi torej dobiti nekaj namečka za popoldne, naj se pred kosilom potegne do Zelene jame!

Tretja vrsta sportnikov, ki bo tudi na dan to nedeljo, so

table-teniški igralci

in sicer samo seniorji, ki bodo v organizaciji SK Korotana odigrali drugi del velikonocnega nagradnega turnirja — v petih različnih disciplinah. Tekmovalje se začne jutri ob 14. med moštvi in se bo nadaljevalo še ves ponedeljek od 8. zjutraj dalje, ko bodo najprej nastopili posamezniki, potem pari, nato dame posamezno in slednjič še mešane dvojice. Kakor je pokazal že junjski del tekmovalja, je za ta nežni sport tudi zdaj sredi sezone na prostem mnogo zanimanja, tako da ni dvoma, da bo potek seniorskega dela nudil gledalcem še več užitka kakor so ga imeli pred tednom dni pri naraščanju.

— SK Žabjak. V nedeljo ob 10. naj bodo na igrišču za Kolinsko tovarno vsi igralci I. moštva zaradi prijateljske tekme s I. moštvom Marsa. Vsi točno. — Načelnik.

Nemško-rumunsko prijateljstvo

V četrtek je bila v Bukarešti svečano otvorjena nemško-rumunska razstava »Avtomobilski cesta in vodne poti«. Priredil jo je generalni inšpektor za gradnjo cest v Nemčiji minister Speer skupaj z rumunskim prometnim ministrom Buschlo. Razstava je prirejena pod pokroviteljstvom namestnika ministrskega svetnika Mihaela Antonescu. Svečani otvoritvi so prisostvovali poleg prometnega tudi prosvetni minister ter mnogi dostojanstveniki. Prometni minister je v otvoritvenem govoru naglašal, da je treba razstavo razumeti kot nemško-rumunsko manifestacijo v okviru prijateljstva in skupnih naporov obeh narodov. V sedenji vojni ustvarjeno nemško-rumunsko krvno bratstvo se vedno bolj pogloblja v vojskah obeh držav na bojišču in v potem mirnih manifestacij, kakor je ta razstava. Nemčija in Rumunija sta imeli pri tem namen naglasiti potrebo sodelovanja in prijateljstva tudi v mirnem času.

Državni tajnik Schulze-Fellitsch je izročil pozdrave ministra Speera, ki se osebnostni ni mogel udeležiti svečane otvoritve. Izjavil je, da je lahko Rumunija po pravici ponosna na svoje cestno omrežje. Za Rumunijo pa tudi za Nemčijo bo zlasti važna ureditev Donave kot ene najvažnejših prometnih žil v Evropi. Nemški poslanik v Bukarešti von Küllinger je v zaključnem govoru izrazil upanje, da bo razstava nov mejnik v vedno tesnejši povezanosti nemškega in rumunskega naroda.

3000 šterlingov v morju

Španski ribiči, ki so lovili ribe na ribiških ladjah »Santo Domingo« in »Carmen Figuera« med afriško obalo in Kanarskim otokom, so zajeli v svoje mreže skrinjico. Ko so jo odprli, so našli v njej 3000 šterlingov. Verjetno poteka omenjena skrinjica s kakšne potopljene angleške ali ameriške ladje. Ribiči so izročili skrinjico s 3000 šterlingi španskim oblastvom.

Ogrlica Marije Antoinette na dražbi

Te dni je bila prodana v palači Dronet na javni dražbi za 140.000 lir zlata ogrlica, ki jo je imela francoska kraljica Marija Antoinetta na sebi, ko je bila v zaporu. Ta ogrlica ima pet zelo dragocenih medaljонов, v katerih so shranjeni lasje cesarice Marije Terezije in Ludvika XVI.

Skrb za vojne sirote

Znani rumunski novinar in glavni urednik lista »Korantos Pamfiluicar« je sprožil v uvodniku svojega lista zanimiv predlog glede preskrbe in vzgoje vojnih sirot. Po njegovem mnenju bi morala država s posebnim zakonom odrediti, da bi sprejel v vzgojo in preskrbo po eno vojno siroto vsak samec, star nad 40 let, ter vsak zakonski par, ki ostane nad 10 let brez otrok. Ljudje brez dohodkov bi bili te dolžnosti oproščeni, drugi, ki imajo večje dohodke, bi pa morali sprejeti dve do tri vojne sirote. To bi imelo tudi dobre psihološke posledice, kajti v marsikaterem človeku, ki bi se čutil duhovno navezanega na takega otroka, bi se zdramil družinski čut. Aktivna ljubezen do bližnjega bi mu pomenila rumunskega novinarja utrdila tudi odpornost socialne organizacije proti napadom raznih demagogov.

„Zobne ščetke“ krokodilov

Tudi krokodili po svoje negujejo zobe. V ta namen jim služi drobna tropična ptica, ki jim redno čisti zobe. Ptica zleti krokodilu v odprto žrelo, kjer mu pozoblje in odstrani iz zobovja vse ostanke jedi. Krokodil pri tem večkrat tako previdno zapre svoje žrelo, da lahko ptica pravočasno odleti iz njega, ne da bi si ji zgodilo kaj hudega. Krokodili imajo torej žive zobne ščetke.

Ameriki primanjkuje gumija

Pomanjkanje gumija se v Ameriki vedno bolj čuti. Mnoge velike tovarne za izdelovanje sintetičnega gumija bodo začele obratovati šele v maju, ker niso mogle pravočasno dobiti strojev. Severoameriške rezerve v naravnem gumiju, ki so znašale v začetku vojne okrog 550.000 ton in v začetku tekočega leta še približno 200.000 ton, bodo najpogostejše jeseni padle pod kritično mejo 120.000 ton. Poraba gumija za potrebe civilnega prebivalstva je bila močno omejena. V kratkem bodo za potrebo države zasežene vse privatne pnevmatike. Poleg tega bo pa treba v oboroževalni industriji in kmetijstvu do skrajnosti štediti z gumijem. Lani je znašal izvoz kavčuka s Ceylona 100.000 ton, letos naj bi se pa znatno povečal. Na gumijevih plantažah na Ceylonu bo zaposlenih letos mnogo več delovnih moči kakor jih je bilo lani.

Ogromna večina oglaševalcev se obrača na „JUTRO“ OGLASNI ODDELEK

VSAK

naš naročnik je zavarovan

ALI

ste poravnali naročnino?

ZAHVALA

Ob nenadomestljivi izgubi naše drage matere, gospe

Jerice Putrih roj. Peršin

rekamo tem potom zahvalo vsem, ki so jo spremlili na njeni zadnji poti.

Posebno zahvalo smo dolžni g. univ. prof. dr. Lušičky-u, gg. zdravnikom interne klinike, g. šef-primariju dr. L. Šavniku, gg. zdravnikom in čt. sestram zavoda za novotvorbe.

Sv. maša zadušnica bo v petek, dne 7. maja t. l. ob 7. uri v cerkvi sv. Jakoba.

Ljubljana, dne 30. aprila 1943.

ZALUJOČI

Strti globoke žalosti javljamo tužno vest, da nas je za vedno zapustil naš ljubljani soprog, najboljši oče, dedek, brat, tast in stric, gospod

GOMOL FRANJO

vpokojenec drž. železnice in večletni potnik trvdke Vok

Pogreb dragega pokojnika bo v soboto, dne 1. maja t. l. ob ½ 4. uri popoldne z Jal — kapele sv. Jakoba — k Sv. Križu.

Ljubljana, Gornars, dne 30. aprila 1943.

Zalujoči: REZI, soproga; ing. FRANJO, sin; MILKA poročena LUBEJ, hčerka; LIDIJA, sinaha; STOJAN, BORUT, MIRAN, vnuka; MAJA, JASNA, vnukinja — ter ostalo sorodstvo

Dotrpela je naša draga mati, nadvse ljubljena in nepozabna babica in prababica, gospa

CECILIJA WINTER

v 92. letu starosti.

Našo drago pokojnico smo spremlili k večnemu počitku dne 29. aprila 1943.

Ob tej priliki se zahvaljujemo gg. dr. Jenko-Groyerjevi in Merljakovi za ves trud in lajšanje trpljenja ter vsem, ki so ob težki izgubi sočustvovali z nami.

Ljubljana, Graz, dne 28. aprila 1943.

Zalujoči PETELIN-ovi

V neizmerni žalosti naznanjamo, da nas je za vedno zapustila dne 24. aprila t. l. ob ½ 11. uri naša ljuba, skrbna mati, gospa

MARIJA HLADE

posestnica v Šobru pri Mariboru

Pogreb se je vršil dne 26. aprila 1943 na pokopališču pri Helligenkreuz.

Maša zadušnica se bo brala v ponedeljek, dne 3. maja 1943 ob 8. uri v cerkvi sv. Nikolaja v Ljubljani.

LJUBLJANA, MARIBOR, dne 30. aprila 1943.

Dr. MIHAEL HLADE, sin
za ostalo sorodstvo

A. ALEXANDER:

29

POZABLJENI NAPEV

ROMAN

»Tako? bova videli,« je sestra mirno odgovorila. Skočila je iz postelje, se ogrnila z nočno haljo, skrbno zaprla okno in jela natančno preiskovati vse, kar je bilo v sobi.

Podoba je bilo, da se ni tujec ničesar dotaknil. Predal, v katerem sta sestri hranili svoje skromne dragotnine, je nedotaknjen tičal v omari. Tudi predal pisalne mize z njunimi pičlimi prihranki je bil nedotaknjen. Nobena ključavnica ni bila vlomljena, nihče ni bil ničesar premaknil.

Ko je iskala že dobršne četrte ure, je Dora zatrdila:

»Ničesar ne manjka, prav ničesar se ni dotaknil. Mogoče je samo dvojce: ali sva imeli opravka z vlomilcem, ki se ni upal dokončati svojega posla, ker sva ga bili opazili, ali pa...«

»Ali pa...?«

»Nu... sama ne vem,« je Dora nekam malodušno dodala. Sestre ni hotela še bolj preplašiti; kajti druga, verjetnejša možnost je bila po njenih mislih ta, da je hotel neznanec ubiti eno izmed njiju.

Evelina je bila menda zadovoljna s pojasnilom. Ne da bi odprla usta, je gledala Doro, ki je z velikim trudenim porinila težko omaro pred okno ter zaklenila in zapahnila vrata, ki so vodila v obednico.

»Tako, sestra!« je rekla Dora, še vsa zasopla od napore »Zdaj poskusiva spet zaspati, jeli? Pol treh je ura. Glej, zunaj se že dani. Eh, kako kratke so noči v tem letnem času!«

Tako je kramljala še dolgo in razlagala sestri svoje načrte za bližnje letne počitnice, dokler je ni korenito pomirila. Evelinini odgovori so postajali čedalje bolj redki in zaspani in so nazadnje povsem utihli. Dora pa je potrebovala mnogo daljš časa, preden se je otrešla neveselih misli, in je s široko odprtimi očmi še in še ležala v postelji, zametavala domnevo za domnevo in snovala načrt za načrtom. Ko je ob sedmih zazvonila budilka, se ji je zdelo, da je spala največ pol ure.

Vstala je trudna, z razbitimi kostmi in rdečimi, zabrekli očmi. Priznati je morala, da je njeni detektivski podjetnosti še daleč do uspeha. Edino, kar je bila res dosegla, je bilo to, da je zbudila pozornost zločincev, ki so ji bili zdaj povsod za petami; ta zavest je ni bila Bog si ga vеди kako osrečevala. Ko je popila več škodljive vroče črne kave, ji je nekoliko odleglo. O poli osmih je poljubila sestro, ki je še spala, na čelo in odšla v pisarno.

Pot s stanovanja do Ciupnika ni bila dolga. Dora je porabila zanj po navadi blizu pet in dvajset minut. Imela je navado, da je na nekem križišču

vsakokrat vzdignila oči in pogledala na električno uro. Če je le-ta kazala tri četrta na osem, je mogla nadaljevati z običajno hojo in se zaneesti, da bo pet minut pred osmo v pisarni. Ako pa je bilo več, se je morala podvizati, da ni mudila.

Tudi danes se je ozrla po uri in presenečeno namrščila obrvi. Kaj je pomenilo to? Ali je bila električna ura ponorela ali jo je bila doma budilka pustila na cedilu? Za vsak slučaj se je podvizala, za namenom, da čez nekaj minut pogleda na kronometer v izložbi draguljarja Montyja. Če je res že tako pozno, ne bo več utegnla dohiteti zamudo in za časa priti v službo.

Ko je prišla do draguljarjevega okna, je videla, da manjka šest minut do devetih. Silna prepadenost jo je obšla. Zdaj je bilo očitno, da je njena budilka za celo uro zadaj in da bo prišla za toliko prepozno v službo, kar pomeni, da jo gospodar lahko odslovi, ako je danes le kolikaj slabše volje. Ko se je nato spomnila snočnjega pomenka med ugrabilema, se je izpremenila njena prepadenost v strah: točno ob devetih se sproži peklenjski stroj, ki naj raznese šefa na kose!

Dora se je ozrla po kakem taksiju, pa ni videla nobenega; tedaj se je spustila v obupen tek, ne mečaje se za cestne ovire in za klince redarjev, ki so nadzorovali promet. Vedela je, da gre poslej za vsako sekundo.

Velika ura v stolpu pred hišo, kjer je bila pisarna, je kazala tri minute pred deveto. Dora je v diru stekla mimo osuplega vratarja. Hudobni na-

smeh, s katerim je prokurist Allan pozdravil vstop zakasnele tajnice, se je izpremenil v docela bedast izraz, ko je z vihrajočimi lasmi šinila mimo njega in planila v šofevo delovno sobo, ne da bi potrkala na vrata.

Ciupplik je komaj vzdignil glavo, ko jo je zagledal.

»Odpušteni ste!« je hladno dejal. »Izgovore si kar prihranite. Vsaka beseda je zaman!«

Dora je globoko zasopla, nato pa kriknila z glasom, davečim se od tesnobe in groze:

»V vaši pisalni mizi je peklenjski stroj, ki se bo razletel točno ob devetih!«

S temi besedami je težko omahnila na stol.

Ciupplik jo je brez besede predirljivo pogledal. Naglo je izlekel uro, da vidi, koliko je, in poblede. Nato je jel z vso naglico odpirati predal za predalom, ne da bi pri tem izgubil običajno preudarnost.

Mlada uradnica, ko so jo bili poklicali na Dorino mesto in ki je že sedela na njenem prostoru za pisalnim strojem, je ob tovarišičinih besedah blazno zavpila in na vrat na nos pobegnila iz sobe.

Ciupplik je v tem izlekel iz zadnjega predala majhen zabojček in si jel zaman prizadevati, da bi odprl pokrov.

»Zabili so ga!« je srdito zamrmral; to so bile njegove prve besede. Nato je vzel uro iz žepa in jo podal Dori. »Glasno mi čitajte sekunde, kolikor jih še manjka do devetih!« je ukazal s stoično hladnokrvnostjo.